

ŽIVOT

KULTURNÉ SOCIÁLNÍ ČASOPIS
APRIL ♦ DUBEN ♦ KWIECIEŃ 1972 ♦ CENA 1 ZŁ

4.

MALEBNÉ, ODLISNÉ A TURISTICKY PRÍTAŽLIVÉ UZEMIE ORAVY A SPIŠA PATRÍ K NAJZAUJÍMAVEJŠIM OBLASTIAM NA SLOVENSKU. NÁVŠEVNÍKOV LÁKAJÚ SEM PRÍRODNÉ KRÁSY A BOHATSTVO KULTÚROHISTORICKÝCH PAMiatOK. MNOHÉ TUNAJŠIE DEDINY A MESTA SA NATRVALO ZAPÍSALI DO DEJÍN SLOVENSKA, MNOHÉ SÚ ZNAMENE AKO RODISKÁ, PRÍPADNE PÓSOBISKA NÁRODNYCH DEJATELOV, SPISOVATELOV, BÁSNIKOV A UMEĽCOV. TADETO PREBIEHAJÚ AJ RUŠNÉ TURISTICKÉ TRÁSY VEDUCE ZO SEVERU DO JUŽNEJ EURÓPY. V TOMTO CÍSLE NÁŠHO ČASOPisu CHCEME VÁS POZVAT NA PRECHÁDZKU PO NIEKTORÝCH ZAUJÍMAVÝCH MIESTACH ORAVY A SPIŠA. ZAČÍNAME NA TEJTO STRANE POHLIADOM NA TYPICKÚ PRE SPIŠSKÝ OKRUH RENESANČNÚ ZVONICU V SPIŠSKOM HRHOVE A ZÁBEROM Z OPEVNENÉHO NADVORIA OZAJSTNÉHO ARCHITEKTÓNICKÉHO KLENOTU ORAVY, ROMÁNSKO-GOTICKÉHO ORAVSKÉHO ZÁMKU, KEDYSI PEVNOSTI FEUDÁLNEJ MOCI, KTORÉHO ZRESTAUROVANÉ MESTNOSTI SLÚŽIA DNEŠ ORAVSKÉMU VLASTIVEDNÉMU MUZEU. KÝM NA ĎALŠÍCH STRÁNKACH NÁS SPOLOČNÝ VÝLET BUDE POKRACOVAT, PODÍVAJME SA ESTE NA MALEBNÚ PANORÁMU TERCHOVEJ — JÁNOŠÍKOVHO RODISKA.

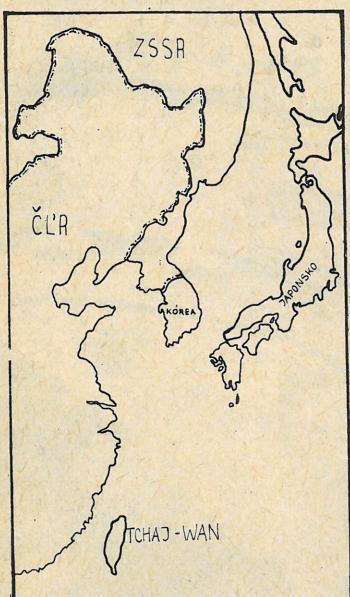
JEDNOTA A SÚHLAS S PROGRAMOM SOCIALISTICKÉHO ROZVOJA POL'SKA

Poznáme už výsledky volieb do Sejmu, ktoré sa konali dňa 19. marca t.r. a poznáme aj mená poslancov. Z celkového počtu 22 313 851 osôb opravnených hlasovali, svoje hlasu odovzdalo 21 854 481, čo znamená, že volieb do Sejmu sa zúčastnilo 97,94% voličov. Do volebných urien odovzdali 21 849 397 platných hlasov. Na kandidátka Frontu národnej jednoty odovzdali 21 746 242 hlasu, to znamená, že poľská verejnosť prevažajúcou väčšinou hlasov — 99,53% zvolila Sejm na šieste volebné obdobie. Za poslancov boli zvolení všetci 460 kandidátov FNJ z mandátových miest; v tomto 255 činiteľov Poľskej zjednotenej robotníckej strany, 117 reprezentantov Zjednotenej ľudovej strany, 39 činiteľov Demokratickej strany a 49 poslancov nestranikov. Prvý tajomník UV strany Edward Gierek, ktorý kandidoval v Sosnowci, dostal 99,80% platných hlasov. Skoro dve tretiny poslancov po prvýkrát bolo zvolených do našeho parlamentu. Prvé, zahajovacie, plenárne zasadnutie Sejmu šiesteho volebného obdobia sa bude konať 28. marca t.r., keď toto číslo sa už bude tlačiť.

Všeobecná jednota a podpora, ktoré sprevádzali voľby sú zreteľným potvrdením, že program socialistického rozvoja Poľska načrtnutý 6. zjazdom PZRS a prijatý Frontom národnej jednoty za volebnú platformu, uznávame za vlastný, správny a jediný. Spájame s ním vlasteneckú starostlivosť o dobro Poľska, ako aj vlastné snahy a očakávania. „Tento program zodpovedá — ako v predvolebnom prejave povedal Edward Gierek — presvedčeniu obrovskej väčšiny našej spoločnosti, vyjadruje snahy a túžby miliónov pracujúcich, straníkov a nestraníkov“ je „programom výstavby socializmu pre ľudi a ľudmi“. Tento program sme tvorili spoločne v diskusii nad smernicami, ktoré strana predložila spoločnosti na schválenie a po 6. zjazde, sme spoločne sústredili svoju pozornosť nad zabezpečením jeho plnenia.

Vo voľbach sme vyjadrili tiež našu podporu pre základné zásady, na ktorých je opretá bezpečnosť, ako aj rastúca pozícia Poľska v súčasnom svete, hlasovali sme aj za upevnením bratského piateľstva so Sovietskym zväzom a internacionalistickou jednotnou krajín socialistického spoločenstva, za našu budúenosť v podmienkach mieru a medzinárodnej spolupráce. Výsledky volieb sú tiež dôležitým svedectvom všeobecného súhlasu s tými procesmi, a tými všetkými riešeniami, ktoré mali miesto v krajine za niekoľko posledných mesiacov.

Avašak je to iba začiatok cesty. Čakajú nás ešte mnohé a namáhavé, ale zároveň nevyhnutné úlohy, aby tento naši ctižiadostivý program sa stal pre nás všetkých cititeľnou skutočnosťou. Najdôležitejšou z týchto úloh je zoskupenie celej spoločnosti v spoločnej, aktívnej práci, za súčasného využitia všetkých sôl a zásob krajiny, pri stále modernejšom spôsobe myšenia a stále lepších pracovných výsledkoch. Od počtivej práce všetkých obyvateľov mest a dedín, od každého z nás zvlášť a na každom pracovisku, závisí bohatstvo krajiny a jej sily, blahobyt každej rodiny, životná príležitosť každého z nás, lebo — ako to povedal Edward Gierek — nie slová, ale činy sú dôležité. Ovzdušie politickej a spoločenskej aktivity v našej krajine, naša podpora a súčasné záväzok, ktorý sme urobili vo volebnom akte dokazujú, že nie formálne, ale skutočne prijíname na seba zodpovednosť a povinnosť vyplývajúcu z programu.

Komentáre britskej tlače o tom, že prezident Nixon začal veľký pochod na ceste americko-čínskej mierovej koexistencie, sú piateľské, ale súčasne veľmi realistické. Komentári sa vcelku zhodu-

PLÉNUM ÚV PZRS

Už po uzavierke tohto čísla vo Varšave zasadalo 4. plénum ÚV PZRS zvolané Politickým byrom ÚV, ktoré prerokovalo hlavné návrhy, úlohy a problémy päťročného plánu do roku 1975.

Politické byro na svojom zasadnutí, na ktorom zvolalo plénum ÚV PZRS o.i. si vypočulo a schválilo správu ministra vnútra Wiesława Ociepku o stave poriadku a disciplíne v krajinе. (K tématike pléna ÚV PZRS sa vrátíme v budúcom čísle našho časopisu.)

PRZEMÓWIENIE L. BREŽNIEWA

Na odbytom w ub.m. w Moskwie XV Zjeździe Radzieckich Związków Zawodowych, z udziałem prawie 5 tys. przedstawicieli ludzi pracy, wygłosił przemówienie sekretarz generalny KC KPZR, L. Brežniew, w którym omówił zasadnicze problemy polityki wewnętrznej i zagranicznej ZSRR i ustosunkował się do najważniejszych problemów na arenie międzynarodowej.

L. Brežniew oświadczył m.in., iż pokojowe inicjatywy krajów socjalistycznych dopomogły do stworzenia takiej sytuacji, w której staje się możliwe rozwiązanie w praktyce problemu bezpieczeństwa i współpracy w Europie. W Europie — powiedział L. Brežniew — nie ma już bodaj takich państw, które w tej czy innej formie nie opowiadzałyby się na rzecz zwolnienia konferencji bezpieczeństwa i współpracy. Propozycję zwolnienia tej konferencji popierają również Kanada i USA. Obecnie trzeba rozstrzygnąć problem terminu przeprowadzenia konferencji i wspólnie określić główne kierunki jej pracy.

Nawiązując do sprawy ratyfikacji układów zawartych przez NRF z ZSRR i Polską, L. Brežniew oświadczył, że NRF stoi obecnie przed wyborem między współpracą i konfrontacją, wyborem między polityką pokoju i wojny. Przebieg linii granicznych w Europie nie jest i nie będzie przedmiotem dyskusji. Przeciwnicy układów nie znajdują rozmówców do dyskusji w sprawie rewizji granic, ani obecnie ani w przeszłości.

ŠOK PRE TCHAJ-WAN

jú, že Nixon sa vrátil do Washingtonu s väčšími výhliadkami na víťazstvo vo voľbách, ale musel za to zaplatiť neprijemným pre americký prestíž sľubom, že sa Spojené štáty postupne vzdajú svojich spojeneckých povinností voči Tchaj-wanu.

Guardian celkom správne poznámenáva, že nástupca Čankajšeka mal by sa usilovať o „mierovú zmluvu s Pekingom“. Daily Telegraph v niekoľkých vetách americko-čínskeho komuniké týkajúcich sa Tchaj-wanu vidí „druhý šok pre Čankajšeka po jeho odstránení z Organizácie spojených národov“. Times dokazuje, že Nixon nemohol konáť inakšie, lebo prítomnosť Spojených štátov na Tchaj-wane je „v očiach Pekingu hlavnou prekážkou na ceste k zjednoteniu Číny“. Times zároveň poznámenáva, že uvoľnenie napäťia medzi USA a Činou bolo nemožné bez

amerických ústupkov a Nixon si to uvedomuje.

Este je prískoro na nadviananie normálnych diplomatických stykov medzi Washingtonom a Pekingom. Ale, ako zdôrazňuje Times, Washington bude častejšie posielat svojho predstaviteľa do Pekingu než Peking do Washingtonu.

Londýnski komentátori sú zhodní v tom, že v otázke Vietnamu spoločné komuniké neobsahuje nič, čo by vyhovovalo americkým plánom.

Podľa Daily Telegraph Pe-

king nijako nemohol uistiť Nixonu, že Spojené štáty odídu z Vietnamu bez prekvapenia.

V súvislosti s tým je ve-

mi charakteristické prehláse-

nie washingtonského koreš-

pondenta BBC, Charlesa Whealeru, ktorý zdôrazňuje,

že podľa smerodatných ame-

rických krúhov májová náv-

števa Nixonu v Moskve bu-

de mať dôležitejšie následky,

ako jeho cesta do Pekingu.

W dalszym ciągu przemówienia L. Brežniew oświadczył, że wbrew temu, co twierdzą przeciwnicy zлагodzenia napięcia w Europie, ZSRR bynajmniej nie ignoruje istnienia takiego ugrupowania gospodarczego krajów kapitalistycznych, jak Wspólny Rynek. Wypowiadamy się — powiedział sekretarz generalny KC KPZR — za uprawnieniem w stosunkach ekonomicznych i przeciwko dyskryminacji.

L. Brežniew wyraził gotowość kształcenia stosunków z ChRL na gruncie zasad pokojowego współistnienia. ZSRR wysunął w rozmowach z ChRL szereg konkretnych i konstruktywnych propozycji dotyczących nieagresji, rezygnacji z siły, uregulowania problemów granicznych i polepszenia stosunków radziecko-chińskich na bazie wzajemnych korzyści.

W związku ze zbliżającą się wizytą prezydenta Nixon'a w ZSRR, która rozpoczęcie się 22 maja br. L. Brežniew podkreślił, że poprawa stosunków między ZSRR i USA jest możliwa i pożądana, ale nie może następować kosztem jakichkolwiek trzech krajów lub narodów.

PL'R — ČSSR

V marci tohto roku uplynulo 25. výročie podpisania zmluvy o priateľstve a vzájomnej pomoci medzi PER a ČSSR, podpisanej roku 1947 a obnovenej pred piatimi rokmi na obdobie ďalších dvadsať rokov.

Pri tejto príležitosti vedúci predstaviteľ PLR — prvý tajomník ÚV PZRS Edward Gierek, predseda Štátnej rady Józef Cyrankiewicz a predseda rady ministrov Piotr Jaroszewicz si vymenili pozdravné telegramy s vedúcimi predstaviteľmi ČSSR — generálnym tajomníkom ÚV KSC Gustávom Husákom, prezidentom ČSSR Ludvíkom Svobodom a predsedom vlády Lubomírom Štrougalom.

V dňoch týchto významných výročí konali sa v Poľsku a v Československu príležitosťné oslavu, večery priateľstva, stretnutia a početné kultúrne podujatia. Československá a poľská tlač v mnohých článkoch a komentároch zoznamovala čitateľov s oboma krajinami, ich rozvojom v rôznych oblastiach života, ako aj s dosiahnutými výsledkami a perspektívami ďalšej spolupráce medzi PER a ČSSR.

Pohraničná výmena súborov Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku so slovenskými súbormi taktiež prispieva k upevňovaniu priateľstva medzi našimi krajinami.

MEZINÁRODNÍ POZNANSKY VELETRH

(A) (PAP) Letošní XLI. Mezinárodní veletrh v Poznani se bude konat od 11. do 20. června. K účasti se již přihlásili zájemci z 35 zemí. Také tentokrát budou mít převahu stroje a zařízení, pro něž je určeno 80 percent výstavní plochy. Vystavovatelé z ciziny obdrží celkem 52 procent plochy. Letošním veletrhu se opět po několikaleté přestávce zúčastní ČLR, Irák, Irsko a Indie.

Terén výstaviště se upravuje, staví se nová velká hala pro vystavovatele z Itálie. Rozšířuje se také polský pavilon pro elektroniku. Expozice polského nábytku bude umístěna v místním Paláci kultury. Tím se uvolní místo pro další expozice. V Paláci kultury bude také exponována výstava podniku ORWO z NDR (filmová aparatura).

Novinkou na veletrzích bude zvláštní problémová expo-

zice, která bude ilustrovat podstatu a smysl společenskoekonomického programu RVHP.

DO NOVÉHO ŽIVOTA

Když Bengáci chteli autonomii, pákistánská vláda odpovídala terorem. Deset miliónov Bengálců uprchlo do Indie. V prosinci minulého roka zde vypukla válka. Bangladés je nezávislým státem, písí nové kapitoly historie. Svét však nesmí zapomenout na veľké utrpení týchto lidí...

Po normalizaci pomérů v Bangladéši se dnes vráti stále více Bengálců do vlasti. Bez obav o svú život a v reálnej nadáji na lepší budoucnosť. Lidová vláda nové vzniklého štátu dělá vše pro to, aby na vratilcům zajistila slušnou obživu a ubytování.

Foto UPI

BOMBY NA ŽENY A DETI

Americké letectvo zhodilo na Indočínu už 6 200 000 bomby — vyše trikrát toľko ako v celej druhej svetovej vojne na Nemecko a Japonsko — z toho vyše dvaapäť miliónov ton na Vietnamskú demokratickú republiku. „Bombardovanie nedokázalo zraziť Severovietnamecov na kolená,“ a hoci každému súdmennu človeku je aj teraz jasné, že to nedokáže, od 29. decembra 1971 — po trojročnej prestávke — znova padajú americké bomby na VDR. „Dynamika americkej stratégie leteckej vojny si vyžaduje neustálu escaláciu,“ vyhľásil po obnovení bombardovania bývalý námestník amerického ministerstva zahraničných vecí George Ball, ktorý kedysi aktívne podporoval bombardovanie VDR, ale dnes už vidí jeho bezúčelnosť a nebezpečnosť. „Inými slovami — čím viac bombardujeme, tým húzvenatejšie sa musí Hanoj brániť, a čím húzvenatejšie sa Hanoj bráni, tým viac musíme bombardovať, aby sme narušili jeho obranu.“ Hoci oficiálne vyhlásenie hovorilo o bombardovaní čisto vojenských cieľov, saigonský spravodajca New York Times hovoril o bombardovaní „husto obývaných oblastí Quang Binh a Nghe An“. „Vojenské ciele, to sú pre piatich činiteľov, ktorí určujú, kam treba zhadit bomby — okrem Nixonu je to minister obrany Melvin Laird, predseda zboru náčelníkov štábov admirál Thomas Moorer, veliteľ amerických síl v Tichomorí admirál John McCain a veliteľ amerických vojsk vo Vietname Craighton Abrams — aj nemocnice a školy, jasle a obytné domy. O to viac vyniká zodpovednosť týchto piatich mužov.“

PROGRAM DOSTOJNÝ NÁSHO POKOLENIA

VYBUDUJEME DRUHÉ POL'SKO

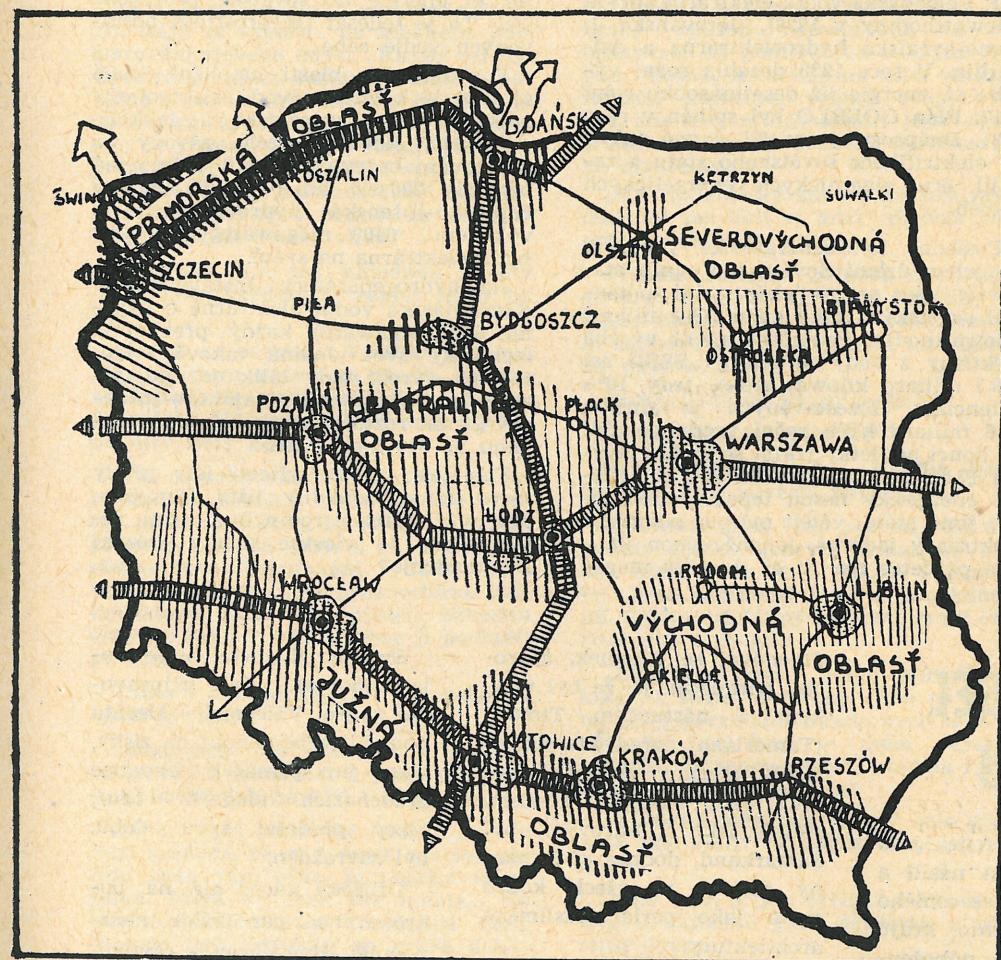
* PÄŤ ZÁKLADNÝCH OBLASTÍ V PLÁNE URBANIZÁCIE KRAJINY *

Zíjeme v období veľkých civilizačných premien, v ére vedeckotechnickej revo-
lúcie kladúcej nové, veľke úlohy a perspektívické požiadavky, v inom výmere ako
doteraz. Aby sme splnili tieto požiadavky, aby sme zaistili Poľsku prisluhajúce
mu miesto vo svete, musíme krácať vpred energicky cestou pokroku vo všetkých
oblastiach života. Musíme zdolať program rozvoja krajiny dnes a správne odme-
rať dlhodobú cestu rozvoja. Musíme rozhodnúť aký bude naš zájtrajšok.

Budeme musieť vybudovať nové priemyselné strediská, za plus minus 15 rokov budeme musieť vybudovať dvojnásobny počet bytov, ako máme teraz, budeme musieť riešiť problémy urbanizácie krajiny i problémy všeobecnej existencie, ktoré nám prinesie rok 2000.

Výskumy, ktoré robi Výbor Poľska 2000 povolaný Poľskou akadémiou vied, už ukazujú vizu budúcnosti. Predpokladá sa, že obrovské nové investície trojnasobne zväčšia hodnotu pevného národného majetku. Vzniknú nové priemyselné pánvy spojené so zásobami surovín ako napr.: explootácia kamenného uhlia v Lublinskom vojvodstve a železnej rudy v oblasti Suwałk. Počet obyvateľstva v Poľsku koncom tohto storočia dosiahne 38 až 40 mil. a predpokladá sa, že tri štvrtiny tohto počtu budú bývať vo veľkých mestsko-priemyselných aglomeráciach, dve najväčšie varšavská a katovická budú počítat po viac ako dva mil. obyvateľov. Roku 2000 má tiež byť v Poľsku sedem miliónových miest a mnohé iné prekročia počet 100 000 obyvateľov. Zastavané priestory majú zahrnúť viac ako 25% plochy Poľska. O týchto návrhoch sa ďalej diskutuje. Vedľa predstavujeme jeden z návrhov budúcej urbanizácie krajiny. Predpokladá vybudovanie piatich základných oblastí: Centrálnu, Južnú, Východnú, Severovýchodnú a Primorskú.

SCHÉMA URBANIZÁCIE POLSKA

TAŽKÁ SKÚŠKA ZDRAVOTNÍCKEJ SLUŽBY

Dávno očakávané rozhodnutie o zahrnutí vidieckého obyvateľstva bezplatnou lekárskou starostlivosťou postavilo zdravotníctvu službu pred neobyčajneťažkou úlohou. Bezzplatná lekárská starostlivosť znamená totiž značne väčší počet pacientov v čakárňach vidieckych lekárov. Okrem toho vidiecki lekári vo svojej práci musia venovať veľkú pozornosť celomu radu nových jaznov. Na jednej strane, v dôsledku staleho zlepšovania lekárskej starostlivosti na vidieku, zdravotný stav jeho obyvateľov sa stále zlepšuje; značne sa zmensil rozsah infekčných chorôb, zreteľne poklesla úmrtnosť kojencov; detí a mládež sú oveľa zdravši.

Súčasné sa však naskytájú nové problémy, z ktorých najmenej dva, ostatne celkom odlišné, si zaslúžia pozornosť. Predovšetkým zvýšuje sa percento starších ľudí na vidieku začína mať stále väčší vplyv na zdravotný stav je-

ho obyvateľov. Okrem toho mechanizácia a motorizácia vidieka spôsobuje rast počtu nehôd, zapričinených neopatrnlm a nesprávnym zaobchádzaním s modernými strojmi. Začínajú sa vyskytovať prvé záporné zdravotné následky nedodržiavania predpisov o používaní chemických prostriedkov.

V súčasnosti obyvateľa vidieka skoro dvakrát zriedkavejšie navštievujú lekára, ako obyvateľa miest. Samozrejme má to svoje príčiny. Prvou z nich je iste to, že na vidieku je k lekárovi oveľa ďalej, ako v meste. Preto ľudia chodia k lekárovi až vtedy keď príznaky choroby sú už zrejmé. Okrem toho pacient na vidieku má oveľa menšie možnosti výberu odborného lekára, ako pacient každej mestskej kliniky, ktorý to robí jednoducho v regisitračnom okienku. Tieto oveľa väčšie povinnosti ako v meste, sú jednou z príčin, pre ktoré lekári — najmä mladší — ešte stále pomerne neradi odchádzajú na vidiek, kde aj existenčné podmienky nie sú vždy najlepšie. Samozrejme kvôli pravde musíme na tomto mieste posudniť, že práca na vidieku má pre lekárov aj mnohé povzbudivé momenty. Jedným z nich je možnosť založiť si súkromnú ordináciu.

Jednou z podmienok, aby zdravotnícka služba na vidiek u úspešne splnila svoju úlohu, patrí rozvoj siete vi-deických zdravotných stredísk. Každé takéto stredisko malo by mať na stárosci maximálne päť tisíc osôb býva-

Z hľadiska národného hospodárstva najdôležitejšia bude Južná oblasť. Strediskami tejto oblasti sú už existujúce priemyselné okruhy.

— Slezsko-krakovský a Dolnosliezsky. Pozdĺžný, rovnobežkový tvar oblasti vyplýva tak z polohy existujúcich priemyselných stredísk, ako aj z rozmiestnenia cestnej, železničnej a riečnej sieti, ktorá sa v nej nachádza.

Druhá podľa veľkosti Centrálna oblasť bude sa opierať o štyri existujúce strediská: Varšavu, Poznaň, aglomerácie Bydgoszcz — Toruň a Lodž. Táto oblasť črtajúca sa dnes pomerne zreteľne si bude v budúcnosti vyžadovať vnútorné usporiadanie.

Najdynamickejšie sa bude rozvíjať Primorská oblasť, ktorá tak isto ako Južná má predĺžený, rovnobežkový tvar. V súčasnosti sa tu nachádzajú dva urbanizačné strediská — Trojmestie a Štetín. Veľkou rozvojovou šancou pri morských miestach nachádzajúcich sa v tejto oblasti bude stavba veľkej energetickej základne opretej o jadernú energiu. Vzniknú tu aj priemyselné strediská, v ktorých sa bude spracovať suroviny dovážané morskou cestou.

Dve ďalšie oblasti majú odlišný charakter ako predchádzajúce, ich tvar perspektívy rozvoja sa totiž opierajú o slabozatiaľ rozvinuté strediská.

Východná oblasť sa dnes charakterizuje silnou dynamikou rozvoja. Je základ tvorí Staropoľský priemyselný okruh a novo budované urbanizačné

↑ PRÍSTAVY

- VEDECKO-VÝSKUMNÉ STREDISKÁ
- MESTSKÉ AGLOMERÁCIE
- NAD 500 000 OBYVATEĽOV

SYSTÉM TECHNICKÉ INFRAŠTRUKTÚRY

URBANIZAČNÉ OBLASTI ÚZEMIA INTENZÍVNEJ URBANIZÁCIE

júcich v okruhu nanajvýš päť až sedem kilometrov. Aby dosiahnuť taký stav, treba vybudovať v najbližších rokoch 500 nových stredísk a prestavať do novostavieb najmenej 300 stredísk, ktoré majú nevyhovujúce podmienky.

Avšak dobré zdravotné stredisko nie je iba vyhovujúca budova a vybavenie, ale predovšetkým vhodní ľudia. Aby úspešne zdolať súčasne úlohy každom v dieľacom zdravotnom stredisku musí byť zamestnaný najmenej jeden lekár, jeden zubný lekár, pôrodnica, asistentka a dve ošetrovateľky. Dokonca pri takomto minimálnom obsadení zdravotníckeho personálu, do roku 1970 bude treba zamestnať dodatočne 50 lekárov a 1000 zubných lekárov.

Samozrejme v riešení týchto problémov hlavnú úlohu musí zohrať ministerstvo zdravotníctva. Avšak ministerstvo splní iba vtedy rýchlejšie a lepšie svoje povinnosti, keď od obyvateľov vidieka dostane účinnú pomoc. Mnohé obce majú už vlastné tradície v oblasti starostlivosti o zdravotnú službu a pomoci pri výstavbe zdravotných stredísk. Je to iste najdôležitejšia, ak predsa nie jedina forma pomoci. Podceňovanou formou tejto pomoci, ktorá si nevyžaduje žiadne finančné náklady ani prácu je — jednoducho vyhýbanie sa situáciám, v ktorých je človeku nedostupná lekárska pomoc. Totiž s chorobami treba nielen bojovať, ale predovšetkým treba im predbiehať. Podľa mienky odborníkov zdravotnej služby

nevyhnutnou podmienkou zlepšenia sanično-hygienických podmienok na vidieku, je lepšie zásobovanie vodou, skutočne vhodnou na pitie, ako aj pozdvihnutie zdravotnej kultúry. Jednoducho ide o to, aby bolo oveľa čistejšie v mliekáriach a mliekárskych výkupných strediskách, v potravinárskych obchodoch, nuž a v hostincoch.

Stále širšie využívanie poľnohospodárskych strojov a chemických prostriedkov na vidiekmu musí sprevádzat nielen nutnú schopnosť dosahovania vyšších výrobných ziskov, ale aj vyhýbania sa nehodám, ktoré ešte prilis často majú miesto. Nemožno pripustiť k tomu, aby tieto nehody sa stali svojho druhu roľníckymi „chorobami z povolenia“.

Samoarezjme sú to iba prvé ohnivka celej reťaze najjednoduchších preventívnych prostriedkov. Ďalšie si už vyžadujú nielen väčšie vedomosti z oblasti hygiény, ale aj bližšiu pomoc zdravotnej služby. Týka sa to najmä starostlivosti o tehotné ženy a malé deti. Zdá sa, že o tom všetkom by sme mali pouvažovať pri príležitosti poslednej reformy zdravotnej služby. Lebo hoci je pravdou, že zavedenie bezplatnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov vidieka je pre zdravotnícku službu fažkou skúškou, tak pravdou je aj to, že touto skúškou neprechádza sama, ale spolu so svojimi terajšími a budúcimi pacientami.

DRUHÉ ZROZENÍ DNĚPROSTROJE

V druhé polovině března roku dvaatřicátého si kameloti nemohli stěžovat. Noviny byly plné senzací: Milionář George Eastman se zastřelil!

Stávka na severu: stávkuje osmnáctisíc havířů z dvaatřiceti šachet!

Podvody švédského sirkářského krále Kreugera!

Policie hledá na palubě Zeppelinu osm miliónů marek z penězokazecké dílny ve Stuttgartu!

Dvě velké důlní katastrofy: čtyři mrtví na Falknovsku, šest mrtvých v dole Koh-i-noor v Lomu!

Padesát tisíc účastníků na pohřbu zastřelených dělníků v Mostě...

Každý si vybíral po svém. Ohromné dělnické hnutí otrásalo Evropou. Střílelo se do lidí... Stávky... V té atmosféře senzací i opravdových činů a tragédií se tiše, bez jediné zprávy ve světovém tisku, roztočily lopatky první turbín v hrázi, vybudované několik desítek kilometrů od ústí řeky Dněpru do Černého moře. Podařilo se dílo sedmačtyřiceti tisíc dělníků, kteří od dubna 1927 pracovali na největší stavbě mladého sovětského státu.

Ale na slávu si počkali stavitelé Dněprostroje až do prvních oslav. Na moskevském Divadelním náměstí vyrostl velký model dněperské vodní hráze a kolem dokola byla tlačenice k ušlapání. To již Dněprostroj hučel všemi sedmi turbínami, jejichž celkový výkon dával 560 megawattů. A návíc, Dněpr, splavný jen několik desítek kilometrů proti proudu, zvedl hladinu o 38 metrech a pomocí přehradních komor otevřel lodím témeř půldruhatisícikilometrovou cestu do nitra Ukrajiny a Bělorusí. V pusté ukrajinské stepi vyrostlo sedm gigantů — hliníkárna, železárná, ocelárna, cementárna, šamotárná a jiné. Energetický výkon Dněprostroje poskytl práci 100 000 dělníků. Jeden a půl milionu hektarů or-

né půdy bylo zavlaženo. Do měst kolmě Dněprostroje, do nového průmyslového střediska, přišlo tři sta tisíc obyvatel.

Tehdy nikomu ani ve snu nenapadlo, že se za pouhých patnáct let bude spouštět nový Dněprostroj. Fašistická okupace v letech 1941 — 43 přinesla katastrofu. Fašisti těžce poškodili přehrady, úplně zničili strojovnu se vším zařízením a všechno, co sami nestačili zničit, podminovali. Ze zkušeností víme, že obnovovací práce jsou horší a náročnější než stavba nového díla. Opet tedy nastoupily tisíce dělníků, konstruktéři pracovali na nových typech turbogenerátorů. Patnáct let po svém prvním spuštění byl Dněprostroj znova uveden do chodu, dokonalejší a hospodárnější.

Turbíny hučí, megawattů přibývá, vodopád čísel nás ohromuje:

v roce 1912 mělo Rusko asi 500 megawattů energetického výkonu; deset předních států Evropy a Ameriky mělo v té době energetický výkon 12 000 megawattů.

Potom se podle plánu GOERLO začalo stavět třicet oblastních vodních dílů: Volchovská vodní elektrárna (první kilowatthodiny v 1926), Jerevanská I., Zemo-avčalská hydroelektrárna a další díla. V roce 1928 dosáhla roční výroba el. energie již desetinásobku roku 1917. Plán GOERLO byl splněn v roce 1931. Dněprostroj dovršil slavné začátky elektrifikace sovětského státu a začal éru gigantických energetických staveb.

Poslední hydroenergetické propočty na celém území Sovětského svazu stanovily jako energetický vodní potenciál sovětských toků cifru 1090 miliard kilowatthodin. Průměrná roční výroba elektřiny z vody je dnes v SSSR asi 108,7 miliard kilowatthodin, tedy 10% potenciálu. Rozestavěných je zhruba 82,6 miliard kWh roční produkce, čili na konci pětiletky (1975) se bude využívat 17,5% „utajené“, vodní energie. Břízky energetiky nesou tepelné elektrárny, jimž stále větší měrou pomáhají elektrárny jaderné, jejichž výkon již v této pětiletce má jít až do 1000 mega-

wattů. V budoucích deseti letech se předpokládá 30 000 megawattů „jaderné“ el. energie do sovětské propojené sítě. To je sedesát Dněprostrojů postavených vedle sebe...

V abakanské oblasti na jižní Sibiři se buduje komplex závodů elektrotechnického, hliníkárenského a lehkého průmyslu, slévárna ocele, závody na zpracování barevných kovů. Město má bezmála 200 000 lidí. Energii dodává Sajansko-šušenská hydroelektrárna s výkonem... 6400 megawattů! Největší hydroelektrárna na světě.

Již hydrogenerátory instalované v Krasnojarské vodní elektrárně o výkonu 500 megawattů každý překvapily technický svět. Jediná taková vodní turbína vyrobí tedy tolik energie, jako celý Dněprostroj... Sajansko-šušenský gigant roztočí lopatky turbín o výkonu až 640 megawattů!

Tak jako před čtyřiceti léty přišly tisíce lidí a probudily jižní Ukrajinu, tak nyní statisíce rodin budí jižní Sibiř. Není to vlastně druhé zrození Dněprostroje?

IL - 62

Polské aerolinie LOT zakoupily v SSSR tři dálková trysková letadla IL-62. První z těchto letadel přistálo na varšavském letišti Okęcie v polovici března t.r. Druhé bude dodáno v dubnu a třetí počátkem příštího roku. Letadla se budou nazývat: „Mikuláš Koperník“, „Tadeusz Kościuszko“ a „Fryderyk Chopin“.

První letadlo IL-62 zahájí karterové lety mezi Kanadou a Polskem s krajanskými turisty.

Letadlo IL-62 má čtyři turbínové tryskové motory, umístěné v zadní části trupu. Protipožární izolace a ochrana proti námraze zaručují

PŘEDESEL DOBÚ

Dějiny Střední Asie jsou plny válek, násilí a násilí a útisku lidu. Od konce osmého století, kdy do těchto krajů proniklo muslimské náboženství, nesené na kopích a mečích mohutných armád, až do příchodu sovětské moci ve dvacátých letech psala se historie uzbeckého národa krví nevinných.

Mezi dynastiemi válečníků a dobyvatelů, které vládly v Uzbekistánu, našel se však jeden panovník, jehož životním cílem nebylo dobývání nových území, ale snaha dát co nejvíce svému lidu na poli vědění.

Ulugbek byl ve své době nejvzdělanějším panovníkem Orientu. Před hvězdárnou, kterou dal okolo roku 1415 zbudovat na kopci za městem, stál první sextant v Asii. Na jeho dvoře se spíše než zbrojíři uplatnili matematikové, fyzikové a hvězdáři. V palácové knihovně byly ukryty poklady muslimské i křesťanské literatury.

Evropa Ulugbeka obdivovala, Islám mu však připravoval zkázu. Válečníci a šlechta nemohli zapomenout na zisky, které jim přinášely expanze předchozích vládřů. Muž, který předešel svou dobou, byl zavražděn.

Uzbeký národ ale na pokrového panovníka nezapomněl. Hvězdárna a sextant, trochu připomínající obrovské kamenné potrubí, byly renovovány a jsou dnes unikátní historickou památkou, muzeem dějin astronomie. Na návštěvníky se zadumanou tváří zhlíží do kamene mistrně vytěsaný středověký myslitel Ulugbek.

Milan Šimáně
Foto autor

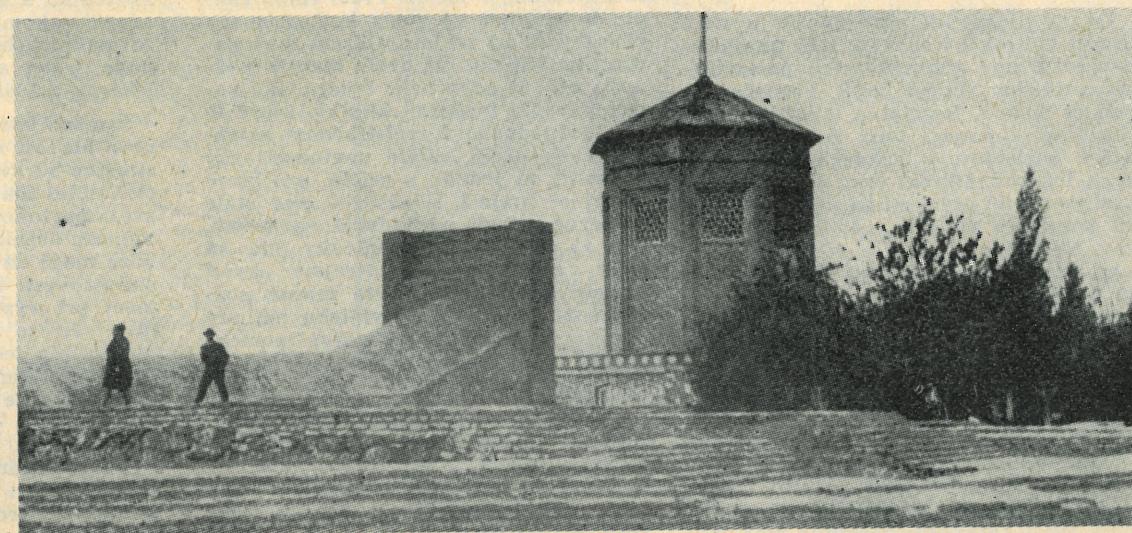
BUDEME ŽÍT 100 ROKOV?

Neustály pokrok, aký naznačuje medicína na svete, prospieva predĺžovaniu života človeka. Na sympóziu v Rime taliansky profesor F. Antonini konštatoval, že o 15—20 rokoch ľudia žijúci 100 až 120 rokoch nebudu patriť k zriedkavým javom.

Podmienkou dlhého života je nielen pokrok v medicíne, ale aj lepšia výživa a rozvoj

chirurgie, najmä pokial ide o transplantáciu rôznych orgánov. Od roku 1956 priemerny vek žien sa zvýšil na 72 roky a mužov — na 68 rokov.

Rumunská gerontologička dr. Anna Aslanová, objaviteľka preparátu KH-3, ktorý oneskoruje proces starnutia, vyhlásila, že týmto procesom treba predbiehať skoro od narodenia dieťaťa.

Poznání, že ten zajímavý prošedivělý čtyřicátník ji opravdu sleduje, ji naplnovalo podivným a už dávno zapomenutým radostním vyušením. S vynálezavostí mladého dívčete procházela obchody jen proto, aby se nenápadnými pohledy výkladními skřínemi převěděvala, že její citel ve své vytrvalosti skutečně nepolevuje.

Když posléze opouštěla parfumerii se zcela zbytečným lakem na vlasy, stáhla mu náhle tváři v tvář.

„Promiňte“, omlouval se hluboko smekaje klobouk. „Jistě jste již zpozorovala, jak dlouho vás sleduji. Víte, dostač jsem se tak vlastně do úzkých, docela jako kluk. Ale jak jsem to měl jenom udělat, když se mi tolík líbíte a seznámít jsem se s vámi chtěl.“

Ríkal to s tak neodolatelným a odzbrojujícím úsměvem, že Margit chtěla nechtět, zasmála se a led byl prolomen.

„Myslím,“ řekl pán, říkají své jméno, čemuž jako vždy nerozuměla, „že by byl právě čas na šálek čaje a nebo, což by bylo ještě lepší, na malý aperitiv.“ Zamlčel se a když neodpovídala, pokračoval. „Ano, vodka, to by bylo myslím tak to pravé pro vás i pro mne.“

„No konečně, pročpak ne,“ řekla Margit po chvíli přemýšlení. „Chvilku času bych ještě měla, ale kam?“

Uchopil ji jemně za loket a ukázal na druhou stranu ulice, kde byla malá denní vinárnička.

„Jak je to zvláštní,“ uvažovala Margit, když se zaboríla do měkkého polštárování tichého boxu. „Kdyby mi byl dnes ráno někdo řekl, že půjdou odpoledne s docela cizím mužem do vinárny na vodku, určitě bych se mu vysmála. Ale co vlastně od toho očekávám? Dobrodružství? Možná! Vždyť ten manželský život byl v poslední době tak zoufale jednotvárný a nudný, že ta malá změna přijde docela vhod.“

„Pročpak jste tak najednou ztichla — výčitky svědomí?“ zeptal se jí po chvíli.

Margit se usmála. „Vlastně ani ne. Myslela jsem právě na to, co by tak asi řekla vaše manželka, kdyby nás tady viděla. Víte, ony takové věci opravdu moc rády nevidí!“

Muž se pobaveně usmál a zakýval na lelkujícího čísníka. „Víte, nemám vlastní manželku, která by mne zde mohla překvapit, to za prvé a za druhé necháme toho filosofování a dáme si tu vodku, ano? To totiž nezanechává žádnou stopu, jestli jste myslela náhodou taky na tohle,“ řekl a lehce ji pohlabil po ruce.

Tohle dobroružství ji začínalo opravdu bavit.

„Ano, jsem pro, dáme si tu vodku,“ souhlasila s úsměvem a pozorovala jej se zájmem, jak hovořil s čísníkem.

„Víte,“ řekl po druhé vodce, „asi to není správné, že se k tomu vrácím, ale řekl jsem vám prve, že nemám manželku, která by mne zde mohla... No ona skutečně vlastně už žádná není, protože naši advokáti se právě dohadují o našem rozvodu. Naštěstí děti nejsou, ale přece jen je to takový divný, nepříjemný pocit. Člověk se cítí opuštěný, víte tak strašně, strašně sám!“

Uchopil ji za ruku a pevně ji držel ve svých dlaních. „Jsem tak nesmírně rád, že jsem vás poznal.“

pozdní omy

Dívala se na něho s úsměvem a uvažovala. Bezvadně ušitý oblek na míru, nevtírává, noblesní vystupování, vybraný způsob vyjadřování, to vše ukazovalo na gentlemana každým coulem. Možná, že někde na ulici parkuje luxusní limuzínu, vlastní přepychový byt, kde se v útulné ložnici ještě chvějí poslední zbytky drahého parfému jeho manželky.

„Vy romantický snílku, už jste myšlenkami zas bůh ví kde!“ Slyšela jeho tichý, melodický hlas.

Pokrčila rameny. „Člověk mává někdy sny, u nichž se musí bát, aby se nikdy nevyplnily.“ A po chvíli: „Nemáte náhodou chatu nebo dům tam někde na pobřeží u moře?“

Překvapeně se na ni podíval.

„Copak jste jasnovidka?“

Radostně se zasmála. „Uhodla jsem, že? Ale kde, povězte honem?“

Jmenoval jižní část pobřeží, asi dvě hodiny daleko, a zavzpomínal na příboj, který tluče do břehů. A pak náhle: „Víte, netroufal jsem si, ale konečně, nejsem už žádný chlapec, je mi čtyřicet dva a vy jste...“

„Už dvacet osm,“ řekla Margit, „a také už žádné děvčátko. Vím co byste mi chtěl navrhnut a ráda bych souhlasila, ale ne dnes — mám nějakou schůzku, se ženou ovšem,“ dodala rychle po chvíli a usmála se.

„Výborně tedy, tak zítra v tuto dobu zde zde, platí?“ a políbil ji něžně obě dlaně.

„Ano, ano, přijdu určitě,“ řekla dýchavě a zajíkavě jako děvčátko z páté třídy lycea.

Jezdívá domů denně podzemní dráhou, ale dnes bylo již tak pozdě, že si vzala taxi. Během cesty uvažovala o tom, co právě zažila. Bylo to dobroružství, opravdové dobroružství. Nic nebezpečného, ostatně má je ve své ruce a půjde v něm jen tak daleko, jak bude chtít. Přestat může přece kdyko-

liv, třeba hned zítra. Ale ví, že nepřestane a že půjde. Takové malé zahrávání s ohněm.

Před dveřmi bytu, jimiž pronikala tičáha reprodukovaná hudba, chvíli zaváhal a potom pomalu odmykala. Sotva vešla do předsíně, přicházel jí usmívající se manžel v ústřety. Políbil ji na tvář a starostlivě poznamenal: „Přicházíš tak pozdě, miláčku, stalo se snad něco?“ a pátravě se jí zadíval do tváře.

„Ach ne, docela nic, jen trochu víc práce,“ a slabě se usmála.

„To jsem opravdu rád, holčičko,“ řekl a pohlidal ji laskavě po tváři. „A teď mám pro tebe překvapení. Hoď sebou a rychle se převlékní. Představ si, že nás nový šéf nás zcela neočekávaně pozval do své chaty na pobřeží. Určitě se tam pobavíš,“ a spokojeně si mnul dlaně.

„Co je, proč se na mne tak uděšeně díváš?“

„Ne, ne, jsem tomu pozvání opravdu moc ráda, ale...“ V duši jí vyvstalo hrozné podezření, které se do ní zahryzovalo tak silně, že nebyla vůbec s to se oblékat.

Když posléze Ferdinand vyšel oblečen z koupelny, zůstal zaraženě stát.

„Proboha, co je s tebou, proč se neoblékaš? Je ti něco?“

„Ne, nic, ale nějak mne mrazí. Asi to bude chřipka. Nejradiji bych zůstala doma, prosím tě, nezlob se!“

Uchopil ji do náruče a sáhl jí na čelo. „Horečku nemáš, to tě určitě za chvíliku přejde, uvidíš. Jít tam rozhodně musíme, to bychom ho urazili. Kdepak, odříct šéfovi.“

Uvažovala. Čím víc se bude zdráhat, tím bude podezřelejší.

„Dobrá,“ řekla resignovaně. „Půjdu!“ Ale čím dálé tím více se utvrzovala v tom, že muž z odpoledního dobroružství je Ferdinandův šéf. „Ale co se dá

tady dělat. Bud' je ten muž gentleman a bude mlčet, nebo není a všechno řekne. Ale konečně, co se vlastně stalo?“

Nic než to, že vypila s docela cizím mužem za bílého dne ve veřejné místnosti dve vodky.

Manžel říkal malý sportovní vůz klidně a jen občas vrhal na Margit pátravé pohledy. Ta se mezikdou dostávala ze stavu tísňě do stavu úplné netečnosti. „A kam to vlastně jedeme?“ zeptala se po chvíli. Jmenoval ji malé město na jižní části pobřeží a dodal: „Víš, Mr. Stone si tam koupil nedávno bungalow. A je to báječný společník, to poznáš. Vypadá fantasticky. Úplný filmový herc, určitě se ti bude líbit,“ a spokojeně se usmál.

„Už se líbil,“ myslala si a hluboce vdychla.

Muž, který jim na zavonění otevřel, nebyl mužem odpoledne. S opravdovou radostí pozdravila vychvalovaného šéfa svého manžela. Spokojeně usedla do hlubokého křesla a bylo jí blaženě jako kočce u teplých kamen, když ostré zavonění přerušilo její tiché snění.

„To je určitě Mr. Davis s paní,“ řekl jí šéf. „Je z kalkulačního oddělení, roztomilý chlapík, také jsem ho pozval. S tím nám bude veselo,“ a šel otevřít.

Muž, s kterým mělo být veselo, vstoupil do pokoje strkaje před sebou roztomilou křehkou blondýnku. V Margit se zarazil dech, a krve by se v ní nedořezal, neboť nový návštěvník byl mužem dnešního odpoledne, mužem, který se cítil tak strašně, strašně sám.

Oba dva si však podali při představování ruce, jako by se v životě nikdy nebyli viděli. Margit byla ráda, že aspoň tomto bodě, když jinak ihal jako kdysi tiskne, ho správně odhadla.

Jídlo bylo výborné, nápoje báječně chlázené a zábava opravdu družně plynula. Kolem jedenácté Ferdinand povstal a poprosil svého šéfa, aby promnil, že odjedou, neboť jeho manželka se již zvečera necítila dobře. Bylo vysloveno několikeré politování a Margit konečně seděla v bezpečí malého roadsteru.

Ferdinand se při odchodu naklonil k Mr. Davisovi a zašeptal: „Moc vám, Maxi, děkuji, zahrál jste to báječně. Margit už dávno nebyla ke mně tak milá a pozorná jako dnes. Byla to výborná lekce. To vám nezapomenu a třeba jednou na revanš!“

Během cesty Margit tiše odpočívala ve voze. Když přijeli domů, objal Ferdinand něžně svou ženu a posadil ji do křesla. Klekl si k ní a libeňky jí do vlasů, řekl: „Už jsi v pořádku, drahoušku, vidíš, už to přešlo, že? Víš, jen proto jsem chtěl domů, obyčom zas mohli být jednou spolu tak, jako teď. Žijeme spolu už šest let a v poslední době jsem mival často takový tísňivý pocit, že už mne nemáš tak ráda jako dříve. Ale myslím, že ten dnešek určitě všechno napraví a že zas bude dobré. My jeden druhého nezklameme, vid?“ a něžně uvolňoval její krásné tmavé vlasy, které se ve tmě leskly jako démanty.

Zhluboka vdychla a odevzdaně mu položila hlavu na rameno. Ano, to byl opravdový konec jejího velkého dobroružství!

Přeložila Milada Kosnarová

POSOLSTVO Z 11. STOROČIA

— Približne každé štvrtstorocie pochlcoval drevén Novgorod oheň, ale posolstvo sa zachovalo. Skrývalo sa pod asfaltovým povrchom ulic tohto významného stredovekého obchodného centra, napísané na brezovej kôre. Po prvý raz ho archeológovia objavili roku 1951. Natrafili na v rozličných vrstvách, takže boľ rejtme, že nejde o pozostatky nejakého archív, ale o všeobecne rozšírené dokumenty. Ďalšie výskumy, počas ktorých sa počet najdených „brezových listín“ zvýšil z pôvodných desať na 493, ukázali že „berestanyje gramoty“ sú pre historikov hotovým pokladom. Sú na nich záznamy najrozličnejšieho druhu — od školských úloh až po svadobné či úmrtné oznamenia, od remeselnických účtov až po ľubostné vyznania. To poukazuje na rozšírenosť

vzdelania a vysvetluje aj vysokú úroveň novgorodskej stredovekej literatúry. Najstaršia „gramota“ pochádza z 11. a najmladšia zo 16. storočia. Medzičom objavili archeológovia „brezové listiny“ aj v Starej Russe (100 kilometrov od Novgorodu), v Smolensku, v Pskove a vo Vitebsku. Posolstvo z dávnych vekov je na brezovej kôre nie napísané, ale vyryté špeciálnymi písadlami. Archeológovia sa s nimi stretali už dávno na rozličných miestach, ale keďže vtedy ešte nepoznali „brezové listiny“, pokladali ich za ihlice na spracúvanie kože. Dnes je jasné, že „brezové listiny“ — mnohé z nich ešte len čakajú na objavenie — budú pre historikov základným prameňom štúdia života ruských stredovekých miest.

VEL'KONOČNÉ ZVYKY V MINULOSTI

Príprava na Veľkú noc začínala obyčajne na Smrtnú nedel'u, keď dievčatá chodili so „smrťkou“ čiže s Morenou. Deväť až dvanásťročné dievčatá si urobili smrťku spájajúc nakríd dve palice; dlhšia znamenala driek a kratšia ramienna a ruky. Potom ju pekne vyoblickali do bielej sukne a košeľe s vysívanými rukávami, prepásali zásterou, dali jej korale a veľa stužiek, aby bola „bohatá“. S takto vystrojenou Morenou chodili z domu do domu a spievali priležitosťné piesne i pútali si vajíčka. Keď im niektorá gazdina nechcela dať tak jej zaspievali, aby jej všetky sliepky pokapali. Preto každá gazdinka už s úsmevom čakala na dievčence pri dverach a dávala im do koša vajíčka, aby sa jej sliepky dobre chovali a znásali veľa vajíčok. Keď už takto pochodili celú dedinu, išli Morenu utopit do potoka, ale ľutovali sa, preto ju najskôr vyzliekli a len potom hodili do rieky. Pritom spievali, aby sa už viac do dediny nevrátila. Tento zvyk sa u nás ešte podnes zachoval.

Potom sa už Veľká noc rýchlo blížila. V každom dome robili poriadky, t.z. vymášali na povalu teplé oblečenie a kapce, zasa na povaly znášali odev pre teplé, jarné a letné dni. Okrem toho čistili kozubu, vymetal pece, biele iby a snažili sa vypratat z domu všetko, čo ostalo po zime, aby Veľkú noc privítat v čistom prostredí.

Na Zelený štvrtok už od rána malí chlapci pobehúvali po dedine a čakali pri kostole na chvílu keď zvony zmlkli. Potom sa rozbehli s rapkáčmi a klopačkami, čo zvolávali ľudí na motlitby ráno, na obed a večer.

Vo Veľký piatok sa už nesmelo robiť žiadne ťažké práce, ba dokonca nebolo slobodno ani nahlas búchat. Ale predovšetkým sa nesmelo robiť so zemou. Ten deň bol aj prisny pôst. Jedlo sa po prvýkrát až na obed a to iba zemiaky pečené v pahrebe a surovú kapustu a večer zemiaky s kapustnicou. Až v neskorších časoch k týmto tradičným jedlám pribudli haringy a cibuľa. Ženy sa pripravovali na pečenie koláčov, v mažiaroch drvili mak a ešte sem tam niečo upratali. Gazdovia upratovali dvory a maštale, pristrihivali koňom hrívky, kravam chvosty, značkovali ovce a jahnence. Pastieri čistili spiežovce.

V tento deň, čo sa veľmi prísne dodržiaval, sa nikomu nesmelo nič požičiavať ani predať a týkalo sa to najmä mlieka. Keby nejaká žena bola prišla od niekoho niečo požičať, nič by nedostala, ba ešte by ju považovali za čarodejnici, ktorá vraj chce všetko mlieko poodnášať.

A tak nadišla Biela sobota. Práca začínala skoro ráno, po dvore pobehú-

vali ženy, nosili drevo do pece a piekli. Zasa mužovia chystali drevo, pilili a rúbali a pomáhali ženám v domácnosti.

Chlapci, keď už ráno obišli dedinu, zhromaždili sa pri kostole, kde hárzali o zem rapkáče. Ti, ktorých rapkáče sa nerozleteli, mohli aj na budúci rok chodiť s nimi po dedine. Mnohým sa však rapkáče roztrieskali a tak sa s placom vracať domov. Ráno, keď zazneli zvony, ženy, dievčatá a chlapci, ktorí boli doma, bežali do potoka umývať sa, aby po celý rok boli pekní a čistí.

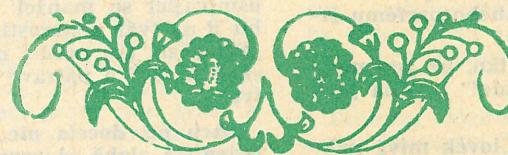
Cez deň, najmä popoludni, nabíjali mažiare pušným prachom. Chlapci, tí menší, čakali popoludni pri kostole na majstra, ktorý nabíjal mažiare. U nás, v Novej Belej boli štyri takéto mažiare. Z mažarov sa strieľalo večer, keď okolo kostola išla procesia. Ten zvyk sa u nás dodržaval do roku 1937.

Veľkonočný pondelok bol mimoriadne veselý. Už od skorého rána chodili naobed. V každom dome musela byť domáca klobasa. Kto ju nemal, musel si od niekoho požičať. Aj obecný poštár, ktorý bol spravidla najchudobnejším človekom na dedine, si na Veľkú noc klobasu obstaral. Obecni pastieri roznášali na Veľkonočnú nedelu pruty, aby nimi vyháňali dobytok zo dvora. Po dedine chodili: husiar, ovčiar, kraviar a sviniar. Každému z nich gazdinka strčila do kapsy kus koláča, klobasy alebo vajíčka. Bolo zvykom, že si podaktori tieto pruty ponechali do leta a skutočne vyháňali nimi dobytok. Potom sa vraj dobytok držal spolu a sam chodil domov. Keď však niekto prút stratil, statok sám domov chodil nechcel a muselo sa ho naháňať. Dnes sa tento zvyk nedodržuje.

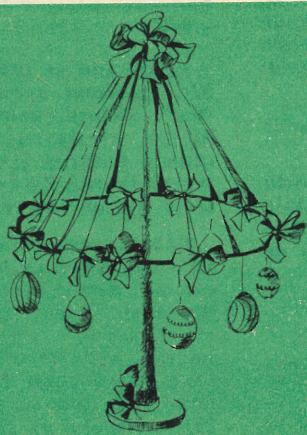
Veľkonočný pondelok bol mimoriadne veselý. Už do skorého rána chodili mládenci po dedine a búchali na dvere domov, v ktorých bývali dievčatá. Keď im nechceli otvoriť, vždy si nejakovo poradili; preliezali cez ploty a potom už cez dvor do izby. Ešte dobre, keď dievča našli v izbe. Poliali ho vodu z putne alebo vedra, dievča sa poutieli, ponúklo mladencov hriatum a každému strčilo do vrecka pekne maľované vajíčko. Horšie to bolo, keď sa dievča schovalo; aj tak ho našli, vytiahli z komory alebo z pôjdu a nemilosrdne polievali, až do potoka chodili pre vodu. Večer sa mládenci zišli, veselé si zaspievali, vyrozprávali veselé udalosti a vypili si na zdravie.

Nuž dnes sa to už tak nerobi, namiesto vody mládenci používajú voňavku.

František Bednarčík

VAJÍČ- KOVÉ ZVON- ČEKY

Máte malý stojan? V skrinke na štiele vyladajte zvyšky lemovky, ozdobnej hadovky, strapecov, ozdobných šnúrok a pestrofarebných stúh. Okrem toho potrebujete päť výfuknutých pestrofarebne pomaľovaných vajíčok. Polepte ich podľa lastnej fantázie a zručnosti pestrými stužkami alebo lemovkami a potom ich pripievajte na päť užších stúh. Z drôtu urobte kruh, ktorý obalite farebným papierom. Kruh rozdeľte na osiem rovnakých častí. Na ne priviažte osiem rovnako dlhých širších farebných stúh. Vytiahnite ich ku špičke stojana a upravte do pestrofarebnej ozdobnej mašle. Na voľne sa količúci kruh povešajte vajíčka a ozdobte medzery mašlicami.

VEL'KONOČNÉ ZVYKY NA ORAVE

Veľkonočné zvyky začínajú u nás už na Kvetnú nedel'u. V sobotu pred Kvetnou nedelou, pred západom slnka rolníci šli nalámať víťového prútia. Na tomto prúti sú výhonky, u nás nazývané „kičičky“; je to niečo, ako vrbový kvet. Prúty s týmito „kičičkami“ na Kvetnú nedel'u rano obviazal každý gazda novým ľanovým bičom a gazdinka ich zanesla do kostola, kde ich kniaz posvätil. Keď prúty doniesla z kostola, už ich nevnašala do izby, ale dokonca, v ktorej bolo pripravené zrno na siatie. A do izby gazdinka prúty nenosila preto, lebo by tú izbu potom cez leto napadali muchy, ktoré keď sadažú na zrne, prinášajú šťastie.

Na jar, keď gazda po prvýkrát priaha koňa, aby šiel oraf, žena alebo matka mu prinesú tri tieto prúty. Jeden mu dajú za klobúk, druhý koňovi za chomút a tretí vložia do vrecka na kabáte a po-

tom spolu povedia: Bože, ráč nám žehnať našu prácu cez celé leto a zachovaj nás i nás dobytok pri zdraví! Vtedy oráč sa prezehnával a hovoril konikovi: Podme pejko, v mene Božom. Keď už prišli na pole a kôň bol zapriahnutý do pluha, rolník vytiahol prútik, ktorý mal vo vrecku a dal ho pod prvú brázdu na znak toho, aby roľu chránilo pred kroupobitim. To je teda prvý z veľkonočných zvykov, ktorý dnes dodržiavajú už len starší ľudia. Ale svoju úlohu má aj ten bič, ktorým boli prúty obviazané. Týmto bičom sa totiž na jar po prvýkrát vyháňa kravy na pašu, aby sa držali pohromadé a aby im bosorky nebrali mlieko.

Na Veľký piatok, ešte skôr ako vyšlo slnko, chodili sa ľudia kúpať do potoka; nemocní, aby sa vylečili a zdraví, aby boli zdraví po celý rok.

Každá gazdina, keď len mohla, pred východom slnka mútila maslo, ktoré potom uschovávala po celý rok, bol to vraj výborný liek na poranenia a iné nemoce tak pre ľudí, ako aj pre dobytok. Dnes tento zvyk už naozaj iba málok dodržiava.

Ďalšie zvyky sa týkajú Veľkonočného pondelka. Je to predovšetkým polievačka, ktorá sa u nás volá šmigurzst. Polievačka voľakedy začínať už na svitaní; všetci chečeli polievať, ale samozrejme nikto nechcel byť polievaný. Najviac od mrazivo studenej vody trpeli dievčatá. Často sa stávalo, že polievačka zle skončila; ľudia vykúpaní v studenej vode neraz ľahko prechladli. Tento zvyk sa zachoval podnes ibaž studenú vodu nahradila voňavka.

První duben je tím tradičným dnem, kdy se vzájemně nabírá, šídí, provádí se hlouposti a žerty. Toho dne si každý dovolí být i nezbedou a vystrelí si i z velmi dôležité osoby třebas v nejprísnějším prostředí. Tak to probíhá od rána do večera a z roku na rok se opakují i některé tradiční aprílové žerty. Např.: „Ne, ne tady není zoologická zahrada, a proto Vás nemůžeme spojit s opicí Máničkou,“ a opačně: „Ne pan Hroch Vás nevolal, zde správa ZOO.“ Žerty bývají vtipné i příšerné, neuvěřitelné i jednoduché, ale většinou veselé, čímž se obhacuje odvěká pokladnice smíchu o další náboje důvtip-

pu. Nota bene, máte již něco připraveného? Já na šéfredaktora mám již jeden čertovský aprílový kousek v rukávě, ale okupuje mě hlavolam, jak dlhovo nám již apríl dovádí a odkud se tento starý zvyk vzal. Pokud neznáte původ tohoto starého, leč včasně živého zvyku, nabízím Vám, drazí krajané, společné pátrání po správném vysvětle-

ní. To, že se začíná měsíc s nejbláznivějším počasím asi důvod nebude. Taky bych z toho vyloučil študáky, kteří čertoviny provádějí denodenně; mnichy kvůli jejich bohabojnému postoji a bohy za to, že tento zvyk nedodržují

a vůbec málo se znají na sprýmek a legraci.

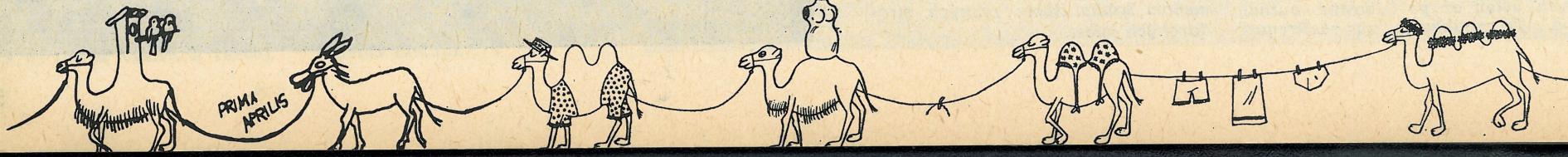
Taky nás nepresvědčí fakt, že by to mohlo být pokračování římských Saturnalií, slavností, ve kterých bylo leccos dovoleno a v nichž jakákoli autorita byla postavena na hlavu. Vždyť to bylo v jiném měsíci. Tomu, že to pochází od středověkých pašijových her, nebo od indického karnevalu Huli, který se začíná 1. dubna, taky nevěřte. Ručím Vám za to svou babičkou. Je moudrá, jak ta od Boženy Němcové. Když viděla, jak mě ten apríl trápí, prozradila mi jak se věci mají a dodala i jiné zajímavosti.

Babička je totiž původem

z říše Franků a tak aprílová záhada je pro ni malichernost. S tím aprílem je to prostě tak: V 16. století vydal francouzský král Karel IX. syn Jindřicha II. a Kateřiny Medicejské, nařízení, kterým posunul tradiční užívání počátku roku z prvního dubna na první leden. Místo novorodených dárků dávaly se prvního dubna ze zvyku symbolické dárky žertovné a falešné, kterým se říkalo aprílová ryba.

Když jsme tedy věci přišli na klub, nezbývá než poprát prima nápadu k aprílové zábavě.

Stanisław Metelski

Režisér Josef Mach režíruje trinásťdielny televízny seriál, ktorý pre českú a poľskú televíziu natáča zakázková skupina televíznych filmov Filmového štúdia Barrandov. Autorom námetu je Karel Valter, ktorý spolu s režisérom napísal aj scenár seriálu, kameramanom je Josef Pávek.

Natáčať trinásťdielny filmový seriál, v ktorom značná časť deňja sa odohráva vo Vysokých Tatrách, by sa mohlo zdáť normálnemu smrteleckovi veľmi lákavé, je však tomu tak u režiséra? Co vás pohlo k tomu, aby ste tento seriál režírovali?

Dramatická podstata seriálu. Možno, že aj námet. Celý život som sa totiž usiloval o nové žánry. Aj som si ich, okrem hororu, skoro všetky vyskúšal. Rozhodol Valterov námet. A Tatry — alebo lepšie povedané, trinásť hodinových filmov natáčaných v horách? V tomto prípade už rozdohovala láska k prírode, k jej krásam (a tých je v Tatrách nespočetné množstvo), ako aj k ľudom, ktorí v nich žijú. Môj blízky vzťah k Vysokým Tatram sa zrodil pred rokmi, počas natáčania slovenského filmu *Rodná zem*. Láska rozhoduje o všetkom. A rozhodla aj tentokrát.

Máte už za sebou prvú časť natáčania vo Vysokých Tatrách. Boli ste spokojný s podmienkami, s počasím, s hercami a vobec so všetkým, čo k filmovaniu patrí?

Počasie bolo nezaludné, až zhvievavé. Myslím si, že tatranskí bohovia nespomínali ma po zlom za tie roky, ktoré uplynuli od natáčania Rodnej zeme a skôr mi chceli vrátiť nejaký ten malý dlh. Herci ma nesklamali. Útle mestské kvetinky sa ako zázrakom cez deň menili na pevné horské borovice vzdorujúce všetkému, čo si len rozmarná hora vymyslí. A pokial ide o členov štáb? Nuž, z tých sú už dnes nefalšovaní gorali!

V seriáli hlavné úlohy hrajú Kvéta Fialová a v Československu veľmi populárny poľský herec Stanislaw Mikulski. Čo vobec dalo podnet k napísaniu scenára a k obsadeniu hlavných úloh práve týmito hercami?

Toto všetko je celkom nebyvalé. Podnet k napísaniu celého seriálu dal ústredný riaditeľ Československej televízie dr. Jan Zelenka roku 1970. Dokonca navrhhol aj hercov do úloh hlavných hrdinov, bola to dvojica Stanislaw Mikulski a Kvéta Fialová. Bola to štastná voľba — vďaka mu za to!

DÚHOVÝ LUK

Pretože sa dej filmu odohráva na československých a poľských hraniciach možno predpokladať, že vo filme, okrem Mikulského budú hrať aj iní poľskí herci. Ktorí?

Ked' ide o poľských hercov, bude ich, práve tak ako českých a slovenských, hrať vo filme celá rada. Napríklad z poľských hercov hra August Kowaleczyk tíluhu Staška, Anna Nehrebecka bude hrať Jelenu, Mieczysław Stoor — Henryka, Józef Maliszewski — starého Janusza. Z československých hercov to budú Martin Růžek, Václav Voska, Marie Drahokoupilová, Milan Klásek, Karel Šebesta, Josef Kemr, Jiří Vršala a iní.

Ako sa vám pracovalo s predstaviteľmi oboch hlavných úloh?

Odpoviem jedným slovom: výborne!

Istú dobu ste žili tak trochu odtrhnutí od sveta. Ako ste sa cítili a ako sa v Československu páčilo Stanislavovi Mikulskému?

Neboli sme ani tak veľmi odtrhnutí od sveta. Naopak, museli sme sa o to sami snažiť, pretože Vysoké Tatry sú príťažlivé nie len pre filmárov, ale aj pre turistov. A keď môžem parafrázať jedno pohľadlo, tak teda: Vela turistov — smrť filmárov. Pokiaľ ide o Stanislava, ten je už medzi nami a u nás ako doma.

V scenári je veľa zložitých scén odohrávajúcich sa vo vysokohorském teréne. Natáčanie teda nebolo jednoduché a nechýbal ani nebezpečie. Prebiehalo všetko hladko?

Hladko? To by som nepovedal. Ved každý krok na skalách znamená nebezpečie. Natáčať vo vysokohorském teréne nie je jednoduché. Ale zatiaľ sme mali šťastie. Až na zranenie Milana Kláška, všetko bolo v poriadku. Ale Klášek je chlap a nejaká tá zlomenina ho nevyvedie z rovnováhy.

Vrátili ste sa z Tatier do Prahy. Kedy a kde bude pokračovať v ďalšom natáčaní?

Už sme zasa v ateliéroch, kde nás čaká poriadny kus práce. Ale som doma, v Prahe. Koncom marca sa vrátime do zasnežených Tatier, kde budeme pokračovať v natáčaní.

Kedy seriál bude hotový a keď možno predpokladať, že ho uvidia televízni diváci.

Koniec natáčania plánujeme na letné mesiace a dúfame, že sa nám podarí dodržať tento termín. Na obrazovkách by sa mal objaviť na Vianoce.

Pripavil: Alois Joneš
Snímky: Karel Šebík

Ludia rok udalosti

APRÍL – DUBEN

- 2.IV.1872 — zomrel Samuel Morse, americký vynálezca elektromagnetického telegrafova a kódovej sústavy nazvanej Morseovou abecedou (nar. 27. IV.1791).
3.IV.1897 — zomrel Johannes Brahms, významný nemecký hudobný skladateľ (nar. 7.V.1833), konal sa v Moskve II. všeobecný kongres, oslobodenie Bratislavou Sovietskou armádou, bolo oslobodené Maďarsko Sovietskou armádou, štátne sviatok MIER, v Košiciach bola utvorená prvá československá vláda Národného frontu Čechov a Slovákov.
5.IV.1241 — Alexander Nevskij porazil na zamrznutom Cudskom jazere križiacké vojská, vo Varšave podpisali zmluvu o výstavbe Pałáca kultury a vedy — dar ZSSR,
5.IV.1945 — v Košiciach bol vyhlásený vládny program ktorý vyslovoval zásady vývoja Československej ľudovodemokratickej republiky.
6.IV. — Mesiac narodenj pamäti,
7.IV.1722 — narodil sa Charles Fourier, francúzsky utoistický socialista (um. 10.X.1837),
8.IV.1965 — vo Varšave podpisali novú zmluvu o priateľstve, spolupráci a vzájomnej pomoci medzi poľskom a ZSSR,
9.IV.1952 — začala svoju činnosť Poľská akadémia vied,
10.IV.1944 — 1. československá samostatná brigáda v ZSSR bola rozširovaná na 1. československý armádny zbor v ZSSR,
11.IV.1945 — oslobodenie koncentračného tábora v Buchenwalde,
12.IV.1961 — prvý kozmický let človeka. Bol ním Jurij Alexejevič Gagarin (1934–1968), na kozmickej lodi Vostok 1.
12.IV.1971 — vo Východnom Pakistane vypukla občianská vojna medzi vládnymi vojskami a obyvateľstvom, ktoré sa dožadovalo nezávislosti. Bola utvorená dočasná vláda Bangladéš s prezidentom Mundžibúrom Rahmánom, ktorý je v súčasnosti ministrským predsedom nezávislého štátu Bangladéš,
13.IV.1943 — v ZSSR vznikol Zväz poľských vlastencov,
13.IV.1945 — Sovietska armáda oslobodila Viedeň,
14.IV.1452 — narodil sa v Anchíane pri Vinci Leonardo Da Vinci, vefký talianski renesančný sochár, maliar, architekt, matematik a astronóm (um. 2. V.1519),
14.IV.1792 — umrel Maximilián Hell, významný slovenský matematik-astronóm a vynálezca (nar. 15.V.1720),
14.IV.1971 — Politické byro UV PZRS a predsedníctvo UV ZES schválili rozhodnutie o zrušení od 1.I. 1972 povinných dodávok,
14.IV.1971 — ministrský predseda Čou En-laj prijal americké pingpongové družstvo, ktoré bolo v Číne. Od tejto udalosti politiku zlepšovania vzťahov medzi ČSR a USA pomenovali „Pingpongovou politikou“,
16.IV.1917 — návrat V. I. Lenina z emigrácie do Petrohradu,
16.IV.1945 — II. armáda poľského vojska prešla Odrú a Nisu. Začiatok sovietskeho útoku na Berlin,
16.IV.1971 — vo Varšave zasadalo 9. plénum UV PZRS, ktoré schválilo uznesenie o zvolaní 6. zjazdu strany,
17.IV.1772 — narodil sa Vojtech Nejedlý, český básnik a spisovateľ z čias národného obrodenia (um. 7. XII.1844),
17.IV.1794 — Varšavská insureckia,
17.IV.1943 — kapitán Otakár Jaroš, Čech, bol ako prvý cudzinec vyznamený titulom Hrdinu Sovietskeho zväzu,
17.IV.1971 — šéfovia ZAR, Líbye a Sýrie podpisali dohodu o utvorení Federácie arabských republík,
17.IV.1947 — vyšiel zákon o 46-hodinovom pracovnom týždňu v PLR,
18.IV.1892 — narodil sa Boleslav Bierut, prvý tajomník UV PZRS a významný štátnik PLR (um. 12. III.1956),
19.IV.1943 — povstanie vo varšavskom gete,
20.IV.1872 — umrel Andrej Sládkovič, najväčší štúrovský básnik (nar. 30.III.1820),
20.IV.1942 — fašistickí okupanti popravili dvoch pokrokových českých novinárov Eduarda Urxa a Václava Sinkulu,
21.IV.1945 — bola v Moskve podpisána zmluva o priateľstve, vzájomnej pomoci a povojsnej spolupráci medzi Poľskom a ZSSR,
22.IV.1870 — narodil sa Vladimír Iljič Lenin, vodca svetového proletariátu, tvorca leninizmu a zakladateľ Sovietskeho zväzu, prvého socialistického štátu na svete (um. 21.II.1924),
22.IV.1943 — boje poľských a sovietskych partizánov v Parczewských lesoch,
22.–29.IV.1945 — bitka II. armády PV pri Budapešti,
23.IV.1971 — XIII. zasadnutie Sejmu PLR venované otázkam poľnohospodárstva,
24.IV.1792 — Rouget de Lisle napísal Marseillaisu, francúzsku revolučnú hymnu, ktorá sa stala roku 1789 štátnej hymnou Francúzska,
24.IV.1822 — narodil sa Janko Kráľ, veľký slovenský básnik štúrovskej školy, bojovník povstania v roku 1848/49 (um. 23.V.1876),
24.IV.1852 — umrel Vasilič Andrejevič Žukovskij, ruský romantický básnik, popredný predstaviteľ ruského romantizmu (nar. 9.2.1783),
24.IV.1967 — hrdinský smrť pluk. Vladimíra Komarova počas kozmického letu,
25.IV.1945 — Sovietska armáda uzavrela kruh okolo Berlína. Stretnutie Sovietskych vojsk a americkej armády na Labe pri nemeckom meste Torgau, ustanovujúci zjazd ZSM,
26.IV.1872 — narodila sa Ludmila Riznerová-Podjavorinská, slovenská spisovateľka, národná umelkyňa, autorka kníh pre deti a mládež (um. III.1951),
26.IV.1945 — oslobodenie Stetina,
26.IV.1883 — prvý masový štrajk poľských robotníkov v Zyrardowských textilných závodoch pri Varšave,
27.IV.1822 — narodil sa Ján Palárik, významný slovenský dramatický spisovateľ (um. 7.XIII.1870),
27.IV.1922 — vznik Jakutskej autonómnej sovietskej socialistickej republiky, ktorá leží na dalekom severovýchodnom krajinu. Hlavné mesto — Jakutsk,
27.IV.1947 — otvorenie prvého po vojne Medzinárodného poznaního veľtrhu,
29.IV.1945 — kapitulácia nacistických vojsk v Talianku,
29.IV.1947 — oslobodenie koncentračného tábora v Dachau,
30.IV.1939 — v Krakove vznikla zahraničná Československá vojenská skupina,
30.IV.1945 — I. pešia divizia T. Kościuszku sa prebojovala k Berlínmu. Oslobodenie tábora Rawensbrück,
30.IV.1945 — sovietski vojaci obsadili centrálnu oštvrť Berlína a na budove Rišského snemu vystúpili viacnež desaťtisíce Čechov, ktorí začali samovraždu.

„ZELENÁ EUROPA“

— Tento termín sa neraz objavil v súboji USA so západoeurópskymi krajinami počas obchodnej a menovej vojny. Honosný názov „Zelená Európa“ si dal jednotný poľnohospodársky trh členských krajín Európskeho hospodárskeho spoločenstva. „Zelená Európa“ je uzavretý trh s jednotnými cenami poľnohospodárskych produktov, vyššími ako na svetových kapitalistickejých trhoch. Zvonka ho chráni vysoká colná bariéra, znemožňujúca uplatniť sa na trhu EHS cudzim poľnohospodár-

skym produktom. Keď v dôsledku devalvácie dolára nastalo reálne nebezpečenstvo preniknutia amerického obilia do „Zelenej Európy“, colná bariéra sa okamžite zvýšila. Tento stav umožňuje „Zelenej Európe“ prenikat na svetové trhy a zároveň bráni najmä americkým poľnohospodárskym združeniam uplatniť sa v krajinách EHS. Nixon preto poslal na rokovanie s EHS osobitného vyjednávača, lenže ponukané ústupy sa zatiaľ ani trochu nepribližujú americkým predstavám. Keďže Nixon má v ruke ešte nejaké tromfy a v samotnej „Zelenej Európe“ — nevládne nijaká idyla, šance na oboch stranach sú pomerne rovnaké...

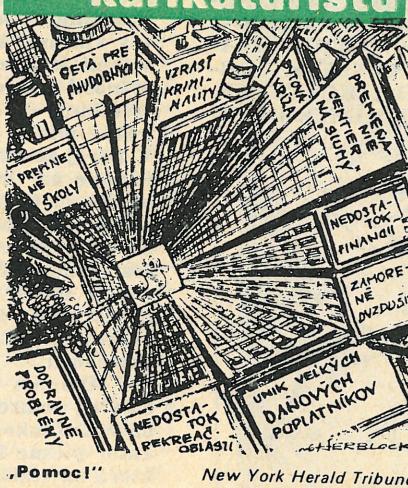
(mm)

New York Herald Tribune

SITUÁCIA MIEST AMERICKÝCH

Očami karikaturistu

New York Herald Tribune

MINULOSTOU SPIŠA

Územie Spiša bolo osídlené už od najstarších čias. Bohaté vykopávky, ako aj najstaršia písomná správa o Spiši z r. 1209, v ktorej sa o obci Žákovce hovorí ako o hraničnom bode, dokazujú, že toto územie bolo obývané nepretržite.

Patri k nemu aj mesto Poprad, ktoré má dnes vyše 20 000 obyvateľov; vzniklo zlúčením štyroch hornospišských miest: Popradu, Spišskej Sobote, Veľkej a Stráže. Prvé pisomné zmienky o Poprade sú z roku 1256, o Spišskej Sobote z r. 1256, o Veľkej z r. 1268 a o Strážoch z roku 1300, hoci mestecká sú určite oveľa staršie. Tieto mestá sa postupne dostávali do zväzku spišských nemeckých miest, ktorým r. 1271 udeľil uhorský kráľ Štefan V. privilegiá. Spravovali sa podľa vlastného práva, mali spoločného ríchtrára — spišského grófa. Roku 1412 spolu s ďalšími 9 spišskými mestami sa dosťali ako záloh Polsku, čo trvalo až do roku 1772. Roku 1593, ich donáciou získal Sebastián Lubomirski; vtedy sa stali zemepánskymi mestami. Lubomirskovci vládli nad týmito mestami 154 roky a sídlili na hrade Stará Lubovňa. Na námestiacich 13 spišských miest dali postaviť mariánske stĺpy so sochou Immaculaty.

Dva roky po navráte k Uhorsku, roku 1774, mestá dostali nový štatút, podľa ktorého im ponechali dovtedajšiu samosprávu, ale starostu vymenil komorský administrátor, zrušili aj súdniestvo podľa spišského práva. Roku 1778 sa k 13 mestám pripojili ďalšie tri a vytvorili Provinciu 16 spišských miest, ktorá trvala s prestávkami až do roku 1876. V 19. stor. viedúcú úlohu mala Spišská Sobota, ale neskôr prvenstvo získal Poprad, do ktorého sa začiatkom 20. stor. presťahovali všetky úrady. V meste sa zachovalo veľa stavebných pamiatok. Sú to predov-

šetkým meštianské domy v Spišskej Sobote, ktorá pre svoj neporušený stredoveký charakter bola vyhlásená za mestskú pamiatkovú rezerváciu. Sú tu gotické renesančné i barokové domy. Najčastejšie sú priechodné, s klenutým podchodom, ktorým prechádzali vozy z ulice do zadného hospodárskeho traktu.

V Poprade je ranogotický kostol sv. Egídia z 13. stor., ktorý bol v 15. stor. prestavaný. V kostole sú násťenné maľby z 15 stor., ktoré počas reštaurovania r. 1877 premaľovali. Na triumfálnom oblúku, na pozadí posledného súdu je najstaršia panorama Vysokých Tatier. Hlavný oltár je z obdobia pozdného baroka. Renesančná krstiteľnica z červeného mramoru pochádza z r. 1646. Pri kostole je renesančná zvonica z roka 1658.

Roku 1886 bola postavená budova, v ktorej je dnes Podtatranské múzeum. Zo zbierok múzea najzaujímavejšia je stála expozícia Gánovce — neandertálsky človek na Spiši. Obsahuje nálezy, ktoré dokazujú, že územie pod Tatrami bolo osídlené už v dobe ľadovej.

K ďalším pamiatkam patrí kostol sv. Jána evanjelista vo Veľkej z 13. stor. Z pôvodnej neskororománskej stavby sa zachovala veža a múry lode. Presbytérium a klenba lode sú z 15. stor. Kostol má barokové zariadenie. Pozornosť si zasluhuje bronzová gotická krstiteľnica z r. 1439 od spišského zvonolejára Jána Weygela a strieborná gotická monštrancia z 15. stor.

O kostole sv. Juraja v Spišskej Sobote máme prvé písomné zmienky z r. 1275. Hlavný oltár je z r. 1516 a je dielom majstra Pavla z Levoče a jeho dielne. V oltári je reliéf sv. Juraja v súboji s drakom, v nadstavci je stvárený výjav korunovania Panny Márie a v predeľovej skrini Posledná večera. Maj-

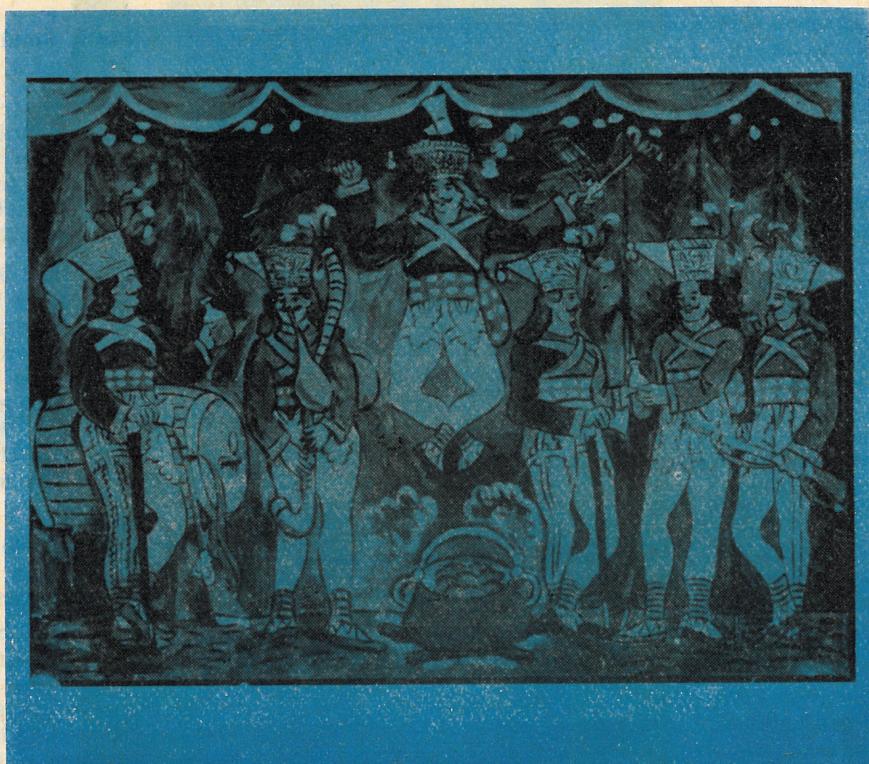
strovské dielo má bohatú maliarsku výzdobu. Vedľa kostola je renesančná zvonica z r. 1598, ktorú postavil kežmarský majster Materer.

Mnôhé historické pamiatky sú aj v Kežmarku. Dobrá poloha na obchodnej ceste z Uhorska do Poľska zaručila Kežmarku rýchly rozvoj. Už r. 1269 dostali Kežmarčania prívilégia, ktoré im zaručovali samosprávu, osobnú a majetkovú slobodu, právo voliť si richtára, právo slobodného trhu a pokojné užívanie pozemkov. Roku 1348 mal už Kežmarok hradby a r. 1380 bratislavský snem vyhlásil toto mesto za slobodné kráľovské mesto. Od r. 1358 Kežmarok viedol boj s Levočou o právo skladovania, ktorý skončil r. 1544 v jeho neprospech. Ale Kežmarok získal iné príprivilegia: r. 1411 obdržal právo rybolovu, 1413 sa oslobodil od platenia kráľovského mýta, 1419 dostal právo konať dva jarmoky do roka, 1438 hrdeľné právo, 1440 bol oslobodený od platenia mýta v Poľsku, 1463 mu bol udelený erb a právo používať červený pečatný vosk, 1464 boli mešťania oslobodeni

od platenia mýta a tridsiatky na území celého Uhorska. Počas hussitských bojov v Kežmarku zhorela radnica a časť archívu (1433). Na základe Vacovskej dohody bol Kežmarok r. 1462 odovzdaný kráľovi Matejovi Korvínovi, ktorý ešte tento rok ho odovzdal Imrichovi Zápoľskému a tak na rozdiel od iných spišských miest Kežmarok sa dostal do právomoce zemepána. Za zásluhy v boji o moc r. 1528 dostal Kežmarok poľský veľmož Hieronym Laski. Jeho syn Wojtech za 42 tis. zlotých zálohu dal Kežmarok Jánovi Rueberovi, ktorý ho zasa r. 1579 prepustil Sebastiánovi Thökölymu. Thököly r. 1610 odkúpil aj dedičné právo na hrad. V druhej polovici 17. stor. mesto vyvinulo veľké úsilie o prinavrátenie stratených práv. Viezenskou zmluvou z 22. apríla 1651 sa Thököly zriekol za peniaze svojich práv voči Kežmarku a r. 1655 bol Kežmarok opäť prijatý medzi slobodné kráľovské mestá. Nevýhodou pre Kežmarok bolo to, že hrada a 24 domy v meste aj naďalej ostali vo vlastníctve Thökölyho. Imrich

Thököly bol úční povstania, po ktorom hrad skonfiškovala mesta sa do a 19. stor. mestovo cl pivom, soľou, kúrmami; prekvitalo j. Roku 1715 boloké meselníckych dní, asi 30 cechov, ktorí zanikli až v 19. to 19. stor. v Kežku manufaktúry. Ružená kameninová dom Generischova na robu súkna. Prvovnická pradiareň bola založená r. 160 la sem premiestnaná bovne továreň, ktorá po znárodnení zmodernizovaná dánar. podnik Tatára

Medzi pozoruhodné objekty v Kežmarku Pôvodnú gotickú rímskokatolícku kaplnku majster Juraj zo Spiša postavil v rokoch 1461, ale r. 1517 vybudovali a posvätili ju miestne občania. Radnicu a roky 1517-1520 stavili vežu. Radnica je gotická budova po oprave a radnici a radníci stavali v klasicistickom slohu. Výhorela r. 1770, ale bola opravená a odovzданá do užívania. Zaujímavé sú aj ďalšie pamiatky, ktoré sú pomerne dobre zachované. Rok 1523 je mestskou výročiu. Je tu rímskokatolícka sančná zvonica, ktorú postavil mestský žilinský zvonař r. 1586. Kostol sv. Mikuláša je gotický kostol, ktorý bol v rokoch 1523-1530 a 1560-1570 renesančne prestavaný v rokoch 1523-1530 a 1560-1570. Kostol má dve veže, ktoré sú gotické a renesančné.

Na juh od Babej hory...

Na juh od svahu Babej hory a jej suseda Pilska, po hlinu Oravskej priehrady, Chočským pohorím, Oravskou magrou, po Kanóny s bystrými potokmi a hlbokej údolie rieky Oravy, popretkávané romantickými dolinami, lúkami a lesmi, rozprestierá sa pestra paleta nádherných krás a kultúrnych pamiatok najsevernejšej časti Slovenska — hornej a dolnej Orave, ktorá má veľké čaro pre toho, kto tu nasiel cestu.

SIEL CESTU.
ORAVA, INSPIRUJÚCA BÁSNÍKOV I SKLADATEĽOV, ZVEČNENÁ VO FARBÁCH. KEDYSI KRAJ PODDANÝCH MOČNÉHO PÁNA NA ORAVSKOM ZÁMKU, PO Dlhé ODBOBIE UTLÁČANÝCH A CHUDOBNÝCH ĽUDÍ, NE- RAZ POSTIHovanÝCH VOJNAMI, MOROM, POVODNAMI A NÚDZOU, VYHÁNANÝCH Z RODINNÝCH DEDÍN A MESTEČIEK. POLOVICA DVA- DSIASTEHO STOROČIA ZMENILA ICH OSUDY, ZMENILA VŠETKY OB- LASTI SPOŁOČENSKÉHO ŽIVOTA ORAVY, PRÍRODNÉHO I KULTÚRNE- HO NEVYNÍMAJÚC. KEDYSI BOĽAVÁ A UBIEDENÁ ORAVA DNES PRUDI NOVÝM ŽIVOTOM, BUDOVATEĽSKÝMI ÚSPECHMI.

Prírodný rámc Oravy znásobuje bohaté kultúrno-historické dedičstvo, jedinečné ľudové umenie najmä staviteľstvo a Ľudové tradície — to všetko láka sem od dávna mnohých nadšencov a obdivovateľov. Vzrastajúci záujem turistov vyvolávajú tiež tiché, pôvabné zákutia Oravy vylehladávané pre odpočinok. Aj početné rekreačné a turistické oblasti Oravy, rozrástajúce sa najmä v poslednom období spôsobujú, že Orava stáva sa čoraz viac významným turistickým centrom.

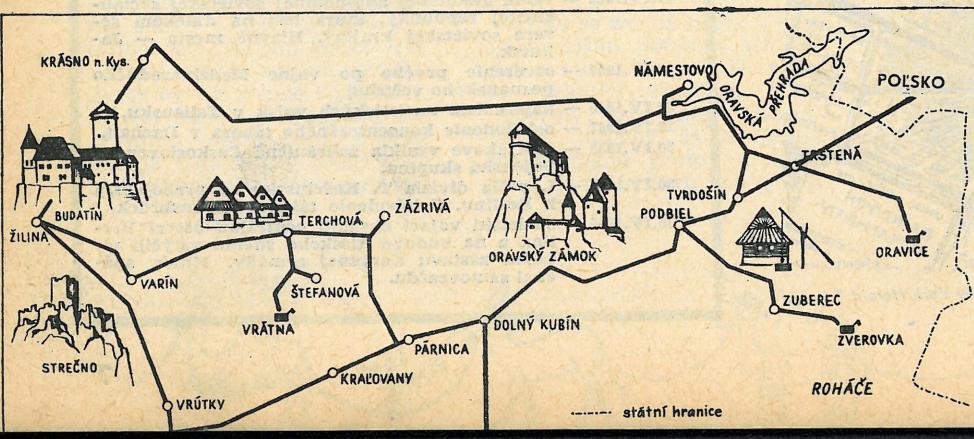
Zamyslenie i účtu návštěvníkov vyvolávajú stretnutia s rodiskami i miestami pôsobenia mnohých významných dejateľov, ktorých v dávnej a nedávnej minulosťi vydala Orava. Svojou prácou a tvorbou sa významne podieľali na tvorení novej kultúry a histórie Oravy, prispevali k upevneniu základov svojbytnosti slovenského národa, jeho sociálnej rovnoprávnosti a zaujali trvalé miesto v dejinách Slovenska. V starej zemianskej obci, vo Vyšnom Kubíne na Orave sa narodil a pôsobil Pavol Országh Hviezdoslav (1849 — 1921), najväčší slovenský básnik a národný pracovník, na ktorého počest v hospodárskom a kultúrnom centre Oravy v Dolnom Kubíne sa každoročne schádzajú mladí slovenskí recitátori na celoslovenských pretekoch.

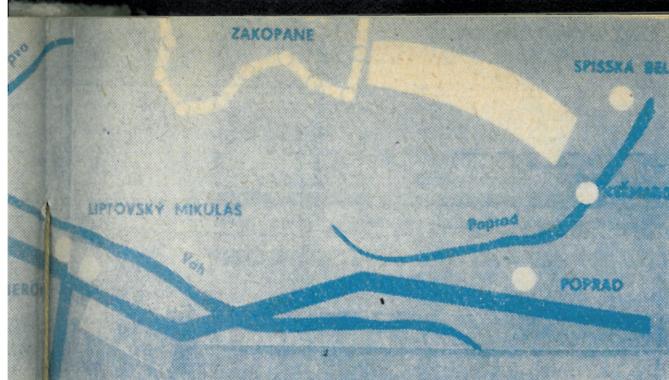
V Dolnom Kubíne sa narodil a tam aj zomrel významný štúrovský básnik Janko Matúška (1821—1877), autor piesne Nad Tatrou sa blyska... ktorá sa stala štátnej hymnou. Stádial pochádzal jazykovedec a historik.

rik Andrej Radlinský (1817—1879), a tu sa tiež narodil a stravil väčšiu časť svojho života význačný prozaik a bystrý spoločenský kritik Jégé, vl. menom Ladislav Nádaši (1866—1940). Dolnokubínskym rodákom je aj súčasný básnik a spisovateľ T. H. Florin, ktorý sa 10. apríla t.r. dožil 64 rokov, a mnoho iných.

V Slanici, dnes zatopenej vodami Oravskéj priehrady sa narodil Anton Bernolák (1762–1813), kodifikátor spisovnej slovenčiny, autor slovenskej gramatiky a veľkého päťjazyčného slovníka, spoluzačladeľ s Jurom Fándlym Slovenského učeného tovarišstva a zakladateľ Spolku sv. Vojtecha. K predhviezdoslavovskej generácii patrí triež národný buditeľ a vedecký spisovateľ, rodák z Jasenovej Jozef Bencúr (1728–1784), a spisovateľ Ján Severín (1780–1857), rodom z Veličnej. Z Veličnej, ktorá pred vypálením v r. 1683 bola sídlom Oravskej stolice, pochádzal i básnik, filozof, historik Oravy a revolucionár Ctibor Zoch (1815–1865), najvýznamnejší slovenský portrétista 19. stor. Peter Bohún (1822–1879), ako aj básnik Ondrej Kalina, vl. menom Ján Smetanay (1867–1953), a autor prozaických prác z dedinského prostredia.

Kyč prác z dedinského prostredia.
Dolnooravská dedina pod Chočom
Jasenova je rodiskom d'alsieho vynikajúceho slovenského spisovateľa
Martina Kukučína (1860–1928), v l.
menom Mateja Bencúra. V jeho rodnom dome je zriadené pamätné múzeum.
Stadial' pochádzal aj významný knihovník a zberateľ Vavrinec

časťnikom kuruckého, ktorého potlačenie muvali ale do vlastníctva až r. 1720. V 18. storočí obochodovalo vínom, kožíarskymi výrobkami aj rôznymi remeslami. V Kežmarku 263 redielni. V meste bolo z ktorých niektoré zo staročí. Začiatkom 19. storočia vznikajú prvé. Roku 1815 bola založená na čele s Dávidom a r. 1820 na výtvareň — mechanická a tkáčovňa ľanu — r. 1830. Roku 1884 bola spracovanie ľanu, odnem r. 1947 bola a dnes je to známym.

ruhodné pamiatkové mesto patrí radnica. Kúradnicu postavil zo Spišskej Soboty r. 1595 vyhorela. Na jej miestu Kuntz v rokoch 1642 k budove pričtuje r. 1799 renesančnú časť, ktorú požiar prehľadom slohu, ale aj v roku 1922. V roku 1968 radniciu Starý nábytok Kežmarského múzea, až mestanské domy, ežichovalé. Kežmaru pamiatkovou rezerváciu najkrajšia renesančná Spiš, ktorú postavil Ulrich Matejovciach. Zvony sú z rok 1595. Vtedy je tu neskôr vystavaný Kríža vybudovali r. 1498, ktorý stavali skošci majstri. V ro-

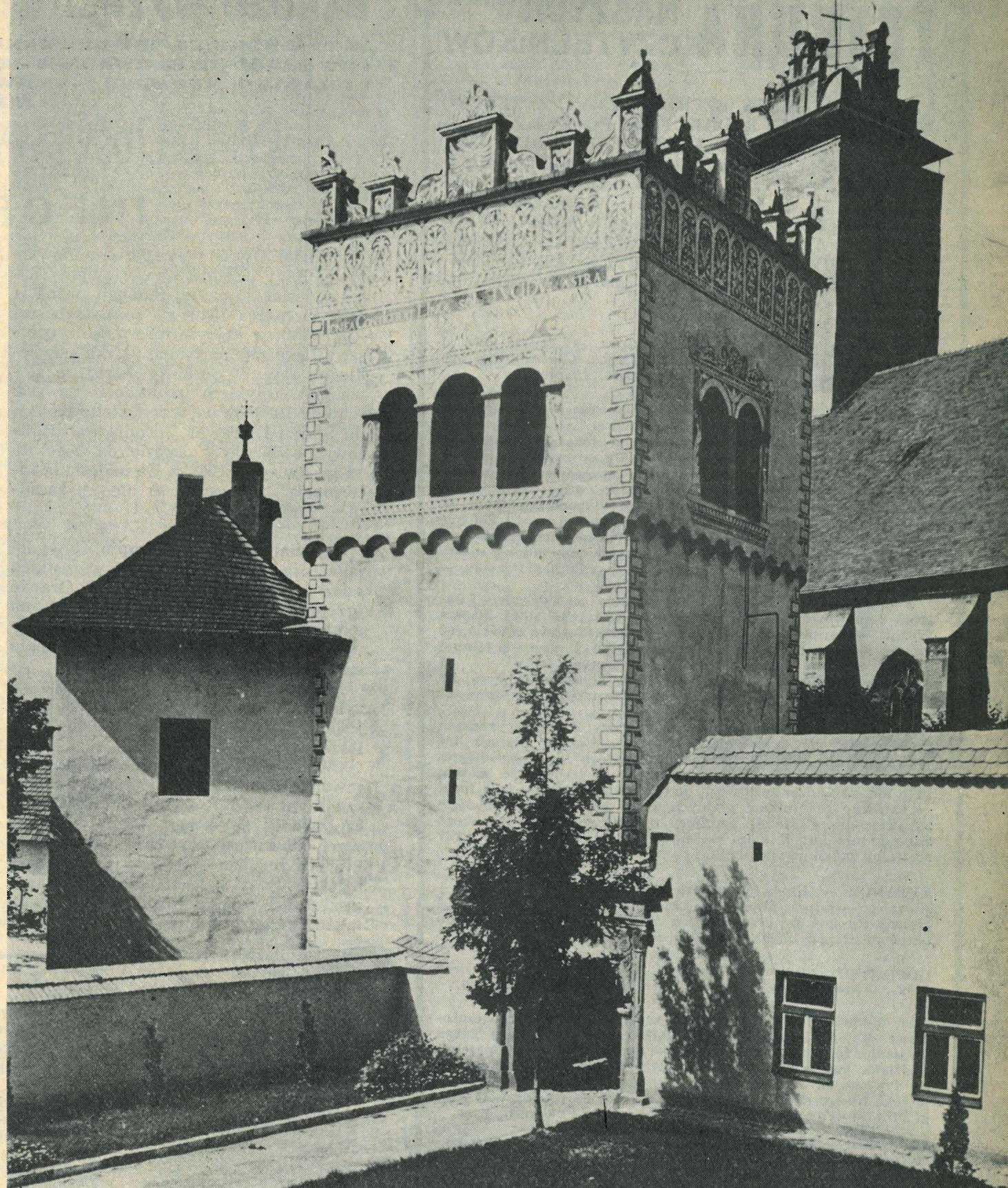
ku 1700 mal kostol 12 oltárov, z ktorých niektoré sa zachovali. Drevený kostol z r. 1717 podľa rozhodnutia Sopronského snemu postavili mestských hradieb, a vybudoval ho popradský staviteľ Juraj Mutterman. Barokový oltár z r. 1718 zhotovil kežmarsky sochár Ján Lerch a na evanjelické kostoly je neobyčajne bohatu vyzdovený. V opticky a akusticky najvhodnejšom mieste je kazateľnica. Vidieť z nej všecky miesta na sedenie, ktorých je tu 1460. Uprostred kostola je kamenná krstiteľnica z r. 1690 a je tu tiež orgán z r. 1719. Kostol je dnes v správe kežmarského múzea a je sprístupnený širokej verejnosti.

Nedaleko dreveného kostola je budova bývalého lýcea, na ktorom študovali významní slovenskí literári dejatelia — P. O. Hviezdoslav, Martin Rázus a ďalší. Budovu postavili v rokoch 1774—1776. Neskôr lycium bolo premenené na gymnázium; dnes je tu knižnica Matice slovenskej a po dokončení opravy bude tu zriadené Literárne múzeum.

Kežmarský hrad — renesančný zámok zohral v dejinách mesta významu úlohu. Vznikol v 14. až 15. storočí ako kláštor alebo pevnosť. Roku 1575 goticky hrad vyhorel a bol obnovený už v renesančnom slohu. Začiatkom 17. storočia začali s prestavbou hradu na renesančný zámok. Vtedy dostal v podstate dnešnú podobu; r. 1658 zriadili v ňom ranobarokovú kaplnku a r. 1720 prešiel do vlastníctva mestá. Počas vojny sídlilo na hrade gestapo, ktoré na jeho nádvori popravilo viac ľudí. Dnes sa zámok rekonštruuje pre múzeum a rekonštrukcia je už v záverečnej fáze.

František Soska

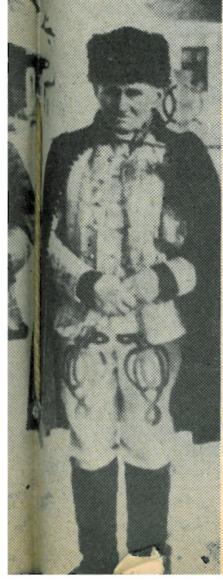
vejšim stavebanským pamiatkam spišských miest patria charakteristické a voľne stojace zvoničky. Masívne, zakončené pultovými atikami, často bohatu zdobené polychrómiou, sú uznávané išské stavby. Všetky — v Kežmarku, Spišskom Hrhove, Počátku, Spišskej Belej, Podolinciach, vo Vrbove, Spišskej Liptovskej Liptovskej — sú stavané v tom istom slohu a inde ich nestrana našom Spiši, v Krempachoch a vo Fridmane. Ich vznik 17. storočia súvisí s reformáciou; známa veža v Levoči, spojená s ním, ako aj v Spišskom podhradí sú podstatne iné. Nádherná veža v Kežmarku — na snímke vedľa — s bohatou štítkovou výzdobou, je najhodnotnejšou stavbou tohto druhu.

8—53), ktorý svoju 10 000 zväzkov) da- u žubinu. Jasenovský spisovateľ Ivan Čábel (1844—1921).

Oravským osobno- riatom z Trstenej, ja- arátom Hattala (1821— kon Rabčík, rázovitej obce na úpätí Babej a Milo Urban, autor novely a románov, v izovol na hospodárske, politické pomery de- Záhony pochádzali a období národného ob- i slovenskí dejatelia. si tia, že na Orave už

VSM KROJE

roku 1837 vznikol Pedagogický spolok a roku 1845 aj Učená spoločnosť pri Čaplovicovej knižnici založenej roku 1839 v Dolnom Kubíne, dnes Hviezdoslavovo múzeum, ktoré sice nie je rozsiahle, ale zaujímavé a bohaté životopisné zbierky o básnikovi majú veľký význam.

Všetkých návštěvníkov Oravy tak isto privábu vysoko 700 rokov starý Oravský hrad, jeden z najzahovalejších na Slovensku. Týči sa na vysokej vápencovej skale Skorušinského pohoria, priamo nad úzkou kolinecou rieky Orava a nad obcou Oravský Podzámok. Obed vznikla na pozemkoch hradného majera v 16.—17. storočí na mieste sídliska pochádzajúceho z čias predslanského osídlenia Oravy. V Oravskom Podzámku sa narodil význačný oravský historik Anton Medvecký (1879—1937), a na Oravskom hrade pôsobil rodák z Demänovej Mikuláš Kubiny, narodený roku 1840, zakladateľ oravskej archeológie, publicista a badateľ dejín Oravy a Oravského zámku. Tu tiež pracoval aj zakladateľ Spolku milovníkov reči a literatúry slovenskej Martin Hamuljak (1789—1859), rodák z Oravskej Jasenice.

Oravský hrad vznikol pôvodne ako strategicky dôležitá pohraničná pevnosť a strážca rušnej, pravdopodobne hlavnnej obchodnej cesty z Poľska do Uhorska a južnej Európy. Božupným sídlom a vládol nad oravskou stolicou. Postihovali ho vojny a vnútorné nepokoje, dobývali protisárske povstalci a pustošili cisárské vojská.

Ako zaznamenávajú kronikári, bol postavený na mieste staršieho dreveného hrádku. Prvá písomná správa v listine z r. 1267 z čias panovníka Belu IV. hovorí už o kamenom hradu. Jeho prvými známymi majiteľmi bola rodina Belassovcov. Po nich sa vystriedali mnohí majitelia ktorí sa stal majetkom mocných feudálnych velmožov Thurzovcov. Za nich hrad získal značný rozmach a zväčšila sa jeho obrannosť.

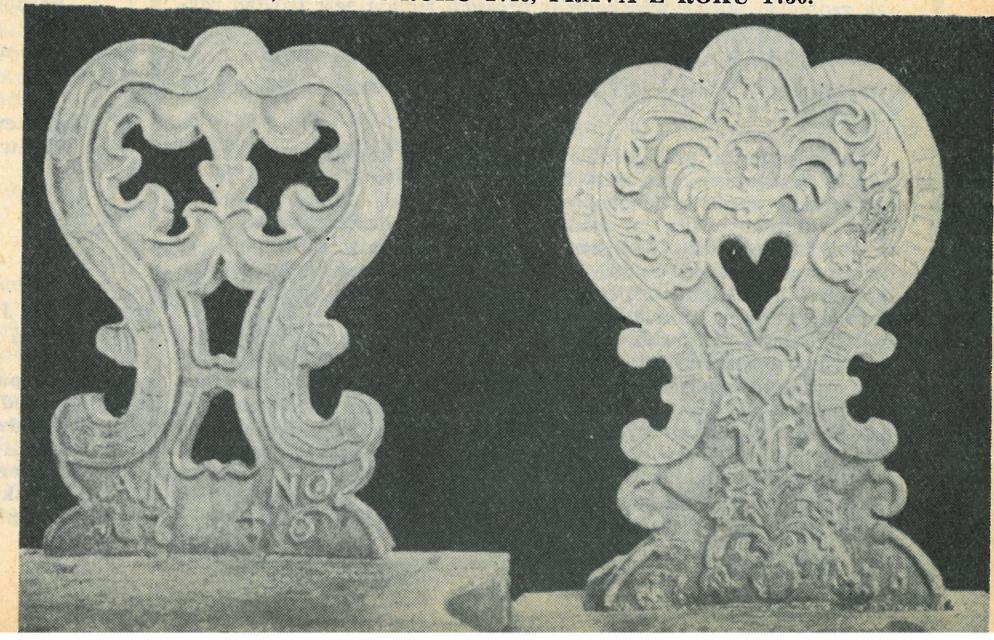
Veľkolepé stavby hradu sú rozložené na troch výškových terasách hradnej skaly a tvoria tri celky spojené obranným systémom. K najstarším hradným stavbám patrí obytný palác na hornom hrade z druhej polovice 13. storočia zaobrájúci vrchol skaly a obranný dnešný stredný hrad s opevneným nádvorím s veľkou obrannou vežou pri vstupe a gotickým palácom datovaným roku 1483. Vtedy vzniklo nové južné predhradie s ďalšou obrannou vežou. Súčasne vznikli aj opevnenia v priestoroch dolného hradu, ktorý ako predhradie zaobrájúci nižšiu terasu, strážil prechod cez rieku Oravu. V priebehu ďalších storočí pokračovala prestavba hradu a jeho opevnenie. Po požiari roku 1800 hrad prestaval na romantický zámok, ale obývaná bola iba jeho dolná časť. Nasiel tu prístrešie a zámocký archív. Od roku 1869 na hrade boli inštalované zbierky múzea oravského komposesorátu, ktorého zaujímavána svoj čas expozícia pretrvala 85 rokov. V období pred prvou svetovou vojnou hrad, najmä jeho stredná časť, bol miestami obnovený.

Najnovšia obnova zámku sa začala roku 1954. Pri renovácii boli objavené nástenné neskorogotické malebky, renesančná architektúra na stenách hradných miestností a iné pozoruhodnosti. Zrekonštruovaný a sprístupnený návštevníkom Oravský zámok predstavuje dnes rozsiahly komplex stavieb pochádzajúcich od polovice 13. storočia do prvej treťiny 17. storočia, zo zachovalými architektonickými detailmi a výzdobou z jednotlivých stavebných období. V jeho priestoroch sa nachádza prírodrovanej a historické múzeum Oravy, ktorého zbierky ukazujú

nie len minulosť hradu, ale aj minulosť celej Oravy. Sú to o. i. hradné zbrojnice, maľby, nábytok a iné predmety bytového zariadenia zámku. Sú tu aj modely oravských dreveníc, pil, valch a iných stavieb typických pre Oravu. V múzeu sú tiež inštalované vzácné dôklady z archeologických výskumov početných a bohatých na Orave nálezisk pravekých sídlisk, pohrebisk i jednotlivých predmetov, ktoré sú dôkazom osídlenia Oravy a činnosti ľadovca už od 9. storočia pred našim letopočtom.

Adam Chalápeč

DVA TYPY RUČNE VYREZÁVANÝCH STOLIČIEK ZO ZÁPADNEHO SLOVENSKA: ĽAVA Z ROKU 1746, PRAVÁ Z ROKU 1730.

TRYBUNA NASZYCH CZYTELNIKÓW

ODPOWIEDZI NA SZEREG PYTAŃ Z TERENU JAKIE PRZYNOSI REDAKCYJNA POCZTA ZAINTE-RESUJĄ Z PEWNOŚCIĄ SZEROKIE KRĘGI NASZYCH CZYTELNIKÓW. DLATEGO NA TYM MIEJS-SCU BĘDZIEMY PUBLIKOWAĆ ZARÓWNO TE PY-TANIA JAK I ODPOWIEDZI. KOMUNIKUJEMY RÓWNIEŻ, ŻE W DALSZYM CIĄGU MOŻNA NAD-SYŁAC NA ADRES REDAKCJI PYTANIA NA KTÓRE ODPOWIEMY W NASZEJ RUBRYCE LUB LISTOW-NIE. CZEKAMY NA WASZE LISTY Z ZAPY-TANIAMI.

PYTANIE: — Drogę lokalną Czarną Góra — Trybsz budują w czynie społecznym przy pomocy państwa. Chcielibyśmy bu-dowę tę dokończyć, ale brak jest nadzoru. Dlaczego?

ODPOWIEDŹ: (odpiera kierownik Powiatowego Zarządu Dróg Lo-kalnych w Nowym Targu mgr inż. Józef Paluch).

W roku 1965 rozpoczęto budowę drogi lokalnej Trybsz — Czarna Góra w ramach społecznego czynu drogowego jak rów-nież finansowej pomocy Państwa. Roboty prowadzone są w cięż-kiach warunkach terenowych (teren górska, duży zakres robót ziemnych), dlatego też budowę drogi prowadzono odcinkami — średnio 8 km rocznie. W latach 1965/1971 wykonano 4,1 km bu-dowy drogi o nawierzchni tłuczonej. Wartość tych robót wy-niosła 3.417 tysięcy złotych. Ponadto wykonano budowę mostu — żelbetonowego, długości 11 mb. Koszt wykonania mostu — 264 tysiące złotych.

W latach 1966/1971 w oparciu o społeczny czyn drogowy i do-tacje państwowe realizowano budowę drogi lokalnej Łapsze Wyżne — Łapszanka. Wykonano 1,94 km. Wartość robót 1.462 tysięcy złotych. Ponadto oddano do użytku 2 mosty o łącznej długości 23,3 mb i wartości 1.503 tysięcy złotych.

Roboty drogowo-mostowe nadal będą kontynuowane o ile ludność podejmie i będzie realizować zobowiązania w tym za-kresie.

Nadmienia się równocześnie, że tutejszy Zarząd w ramach organizacji robót zapewnia nadzór techniczny. Dlatego też stwierdzenie w pytaniu „że brak jest nadzoru” jest bezpodstawn-e i nieuzasadnione. Natomiast należy stwierdzić, że czasem było tak, że nadzór techniczny był na budowie a nie było ludzi — zarówno robotników płatnych jak i odrabiających podjęte zobowiązania. Czytelnik zadający pytanie zdaniem tutejszego Zarządu nie jest w pełni zorientowany w trudnościach przy realizacji zadań na tym terenie.

PYTANIE: — Kiedy planowany jest remont drogi Groń — Niedzica — Łapsze Wyżne — Łapsze Niżne — Łapszanka, po-nieważ zły stan tej drogi zmusza mieszkańców w/w wiosek do określonej drogi i dodatkowych wydatków.

ODPOWIEDŹ: (odpiera Naczelnego Inżyniera Rejonu Eksplotacji Dróg Publicznych w Nowym Targu mgr inż. Zbigniew Szepczyński).

W odpowiedzi na pytanie jakie wpłynęło do Waszego czaso-pisma, Rejon Eksplotacji Dróg Publicznych w Nowym Targu wyjaśnia, że odnowa drogi Groń — Trybsz — Niedzica przewidziana jest w planie na lata 1973-75 na odcinku od Gronia do Trybsza tj. 11 km. Analogicznie jak w latach poprzednich w roku bieżącym wykonany będzie remont częstkowski w/w dro-gi z limitu — utrzymanie bieżące dróg.

PYTANIE: — Czy przewiduje się regulację cen artykułów nie-zbędnych w produkcji rolnej takich np. jak nawozy sztuczne czy maszyny rolnicze w kierunku potanienia tych artykułów lub podniesienia cen na produkty rolne?

ODPOWIEDŹ: (odpiera tow. St. Dec z Wydziału Rolnego KC PZPR).

Z pytania wynika, że nie tyle chodzi o ceny artykułów czy urządzeń które rolnik kupuje, ani też o ceny na produkty które rolnik sprzedaje państwu lecz chodzi głównie o to, aby relacje między cenami płodów rolnych i cenami środków produkcji były tak ustalone, aby w wyniku istniała opłacalność produkcji rolnej. W ostatnim czasie istotnie poprawiono tę relację cen. Podniesione ceny na zboże, podniesiono ceny na trzodę chlewną, na bydło i na mleko. W związku z tym dochody rolników uległy zwiększeniu. Odpowiadając ściśle na pytanie trzeba powiedzieć, że nie przewiduje się w tej chwili obniżenia cen na nawozy sztuczne czy na maszyny rolnicze. Obecny bowiem układ cen zabezpiecza podnoszenie dochodów z rolnictwa. Należy liczyć się jednak z tym, że polityka państwa zmierzać będzie w dalszym ciągu do tego aby dochodowość wsi poprawić i w tej mierze uruchamiane będą różne dźwignie w kierunku zwiększenia za-interesowania rolników wzrostem produkcji rolnej.

PYTANIE: — Wiemy, że komasacja jest konieczna. Nie wszędzie jednak rolnicy zgadzają się na jej realizację. Co państwo zamie-rrza zrobić w takich wioskach w których ziemia jest bardzo rozdrobiona a gdzie większość rolników nie wyraża zgody na przeprowadzenie komasacji gruntów.

ODPOWIEDŹ: (odpiera tow. D. Perun z Wydziału Rolnego KC PZPR).

Autor pytania prawidłowo rozumie sens komasacji. Rzeczy-wieście w naszych warunkach komasacja jest konieczna, jeżeli zamierzamy prowadzić gospodarkę intensywną. Mamy w Polsce bardzo daleko posunięte rozdrobnienie gospodarstw. W związku z tym istnieje też możliwość przeprowadzenia komasacji w drodze urzędowej. Przeprowadzenie komasacji wymaga jednak ogromnych nakładów. Dlatego komasację w tym trybie, reali-zuje się głównie tam gdzie istnieją znaczne ilości ziemi z tzw. państwowego funduszu ziemi lub w terenach gdzie występuje zjawisko gospodarstw opuszczonych. Natomiast gdzie indziej, np. w rejonach górskich gdzie gospodarstwa są bardzo rozdrobione i małe, i gdzie rolnicy nie wyrażają zgody na komasację, państwo nie jest w tej chwili zainteresowane w jej realizacji w trybie urzędowym. Istnieje jednak możliwość aby komasacja była przeprowadzona w trybie urzędowym także tam gdzie są takie gospodarstwa, jeżeli jest to uzasadnione względami pro-dukcyjnymi lub społecznymi.

BARDZO WAŻNE!

W TYM ROKU ZAPISY DZIECI NA NAUKĘ JĘZYKA SŁOWACKIEGO I DO SZKÓŁ ZE SŁOWACKIM JĘZYKIEM NAUCZANIA NA SPISZU I ORAWIE W TERMINIE 1-15 KWIECIEŃ 1972 ROKU SZCZEGÓŁY NIŻEJ:

WYDZIAŁ OSWIATY W NOWYM TARGU INFORMUJE

Wydział Oświaty Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Nowym Targu nadesłał do naszej redakcji pismo (z dnia 11 marca 1972 r., znak O-I-Szk-22/14/72), w którym informuje o ogłoszeniu zapisów na naukę języka słowackiego i zapisów do klasy I-szej ze słowackim językiem nauczania na rok szkolny 1972/73, we wszystkich szkołach na Spiszu i Orawie. Termin tych zapisów obowiązuje w okresie od 1-go do 15-go kwietnia 1972 r. Za nadeslaną informację dziękujemy. A oto jej zasadnicza treść — cytujemy:

Wydział Oświaty informuje, że wydał polecenia Kierownictwom wszystkich szkół podstawowych na Spiszu i Orawie przeprowadzenia zapisów uczniów na naukę języka słowackiego w roku szkolnym 1972/73. Treść wydanego polecenia szkołom podaje się poniżej:

Sprawa: zapisy uczniów na naukę języka słowackiego w r. szkolnym 1972/73 oraz zapisy uczniów do klasy I-szej.

„W związku z koniecznością przygotowania organizacji zajęć szkolnych w r. szkolnym 1972/73 oraz potrzebą zagwarantowania ze strony władz oświatowych nauki jęz. słowackiego dla dzieci, których rodzice sobie tego życzą, Wydział Oświaty poleca, aby Kierownicy wszystkich Szkół na Spiszu i Orawie, także tam gdzie nie ma szkół ze słowac-

kim jęz. ogłosili zapisy uczniów kl. II — VIII na naukę jęz. słowackiego jako przedmiotu. Zapisy należy ogłosić w czasie od 1 kwietnia do 15 kwietnia br. O zapisach dzieci do klasy I-szej w szkołach ze słowackim językiem nauczania i możliwością zapisywania uczniów na naukę jęz. słowackiego jako przedmiotu należy powiadomić rodziców praktyko-wanym sposobem w danym środowisku np. poprzez młodzież szkolną, komitet rodzicielski lub na klasowych zebraniach rodzicielskich. Przypomina się, że decyzje o posyłaniu dziecka na naukę języka słowackiego mogą podejmować tylko jego rodzice lub prawni opiekunowie, zwracając się w tej sprawie osobiście do Kierownictwa Szkoły. Wszelkie inne formy zapisu nie powinny być brane pod uwagę, a także rodzice względnie prawni opiekunowie nie mogą być za-stępowani przy podejmowaniu decyzji przez inne osoby organizacje czy też instytucje. Imienne wykazy zgłoszonych uczniów na naukę jęz. słowackiego na-leży przesyłać do tut. Wydziału Oświaty w nieprzekraczalnym terminie do dnia 20 kwietnia br. Imienne wykazy należą sporządzić w/g klas. W wypadku braku chętnych na naukę jęz. słowackiego obowiązuje w tym samym terminie sprawozdanie negatywne”.

Inspektor Szkolny
(—) Antoni Słowakiewicz

Redakcja Czasopisma „Život”
Organ Towarzystwa
Kulturalnego Czechów
i Słowaków w Polsce

Za przysłane mi życzenia z okazji wyboru na przewodniczącego Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie — najserdeczniej dziękuję.

Będą się starać, aby moja praca przyniosła pozytyczne wyniki i przyczyniła się do dalszego rozwoju społeczeństwa-gospodarczego województwa oraz podniesienia dobrobytu jego mieszkańców.

WIT DRAPICH
Przewodniczący Prezydium
Wojewódzkiej Rady Narodowej
w Krakowie

JABLONKA

V Jablonke sa konala vo-lebná schôdza miestnej skupiny KSČaS. Podľa správy ustúpujúceho výboru MS za posledný rok sa konalo päť schôdz, na ktorých sa prerokovali organizačné otázky týkajúce sa najmä výmeny členských legitimácií, ako aj predplácania časopisu Život.

práce súborov, klubovne a svojpomocných prác.

Za uplynulé volebné obdo-bie MS v Jablonke vymenila legitímacie všetkým svojim členom a pri tejto príležitosti — ako čítame v správe — zís-kala 39 nových členov, teda spolu má už 126 členov. Skoro všetci členovia si predplácajú Život.

Klubovňa pri MS KSČaS v Jablonke je otvorená štyrikrát v týždni vo večerných hodinách a pre súbor, keď je to potrebné, aj cez deň. Klubovňa je pomerne dobré vyba-vaná, v poslednom období dostali televízor, 40 stoličiek a deväť stolov. Je vymaľovaná.

Tanečný súbor z Jablonky vystupoval v Novom Targu na oslavách 1-mája, hudobný súbor na štátnych oslavách. V Jablonke vystupoval súbor z Isteňného na Slovensku.

Ako sa hovorí v správe, čle-novia KSČaS z Jablonky sve-domite pracovali, v rámci svojpomocných prác na vý-stavbe obecného domu v Ja-blonke.

Na volebnej schôdzi, ktorej sa zúčastnili predsedia UV KSČaS Ján Molitoris a tajomník UV Augustin Andrašák boli diskutované otázky 25. výročia založenia našej Spoločnosti, otázky organizačnej práce a súborov, vyučovania slovenčiny na škole a zapiso-vania detí na hodiny slovenčiny. Ďalej boli diskutované otázky práce mladých v klubovni miestnej skupiny.

Na záver bol zvolený nový výbor miestnej skupiny, re-vízna komisia, dopisovateľia Života a delegáti na obvodnú schôdz.

MALÁ LIPNICA

Príjemná je účasť na takej-to schôdzi. Čistá, hoci skromná klubovňa, veľa ľudu, večná diskusia. Po tejto diskusii predsedia schôdz sa pýta na kandidaturu do nového výbo-ru MS KSČaS v Malej Lipni-ci. A hneď počujeme: tento nech ostane, toho vymeniť, ne-zabúdať na ženy a predstavi-teľov mládeže. A tak aj ostáva...

Je už nový výbor, na ktorý hlasovali všetci členovia a je ich tunajšia 47, nepočítajúc de-siatich, ktorí sa zapisali po tejto schôdzi. Snaď na ich rozhodnutie aby sa zapísali do Spoločnosti mal vplyv obsah tejto schôdze, hodnotenie dote-rajšej práce a plány do bu-dúcností? Snaď...

Počúvajúc hľasy zhromaž-dených skoro automaticky som sa vrátil v myšlienkach k si-tuácii pred rokom, keď som sa tak isto zúčastnil volebnej schôdze tunajšej MS. V správe z onej schôdze (Život č. 6/71 str. č. 6/som o.i. napísal:

V Malej Lipnici klubovňa ešte nie je... Malá Lipnica nemá ešte elektrický prúd...

Tieto dve otázky považovali vtedy naši krajania za najdô-ležitejšie. Teraz prešli do hi-stórie. Sedíme v ich vlastnej klubovni, horia elektrické žiarovky. Jeden aj druhý fakt, zohrali v živote krajanov a celom dedine veľkú úlohu. Ako v jednej z posledných dediniek na Orave zavítala k nim modernosť. A teraz by chceli túto modernosť čo najlepiej využiť. Správa predsedu mie-

OKOLO REPERTOÁRU DIVADELNÝCH SÚBOROV

stnej skupiny, krajana Františka Svetláka o dosiahnutých výsledkoch, tažkostach a plánoch, zdôrazňovala práve tieto momenty.

Tak teda krajania z Malej Lipnice sa budú predovšetkým starať o rozvoj kultúrnej práce. Naposledy traja členovia absolvovali kurz pre režisérov v Krakove. Sú teda podmiennyky pre vznik divadelného krúžku. Uvažujú aj o vlastnom súbore piesní a tancov a túto konceptu považujú za výhodnejšiu, ako účasť v súbore v Jablonke. Mládež sa začala učiť hrať na harmoniku, ale inštruktor odišiel do ďalnej práce. Piatí účastníci kurzu majú preto veľké starosti. Práve preto Obvodný výbor KSCaS na Orave mal by v tejto veci rýchle poskytnúť pomoc a angažovať nového inštruktora.

Klubovňa, v ktorej je súčasne iba skriňa, dva stoly, štyri stoličky a lavica potrebujete ďalšie vybavenie. Predovšetkým je potrebný televízor, spoločenské hry a viac stoličiek. Podľa toho, čo na schôdzke povedal tajomník ÚV KSCaS A. Andrášák, Malá Lipnica má dostať televízor v druhom polroku t.r. Snaď aj o niečo skôr. Iné požiadavky budú brané na zreteľ počas súčasne prebiehajúcej akcie vybavovania klubovní na Orave a Spiši, ako aj v českých strediskách. Krajania sa tiež dožadovali slovenských kníh. Tieto knihy sú na Obvodnom výbere v Jablinke, ale treba sa postarať, aby dochádzali k miestnym skupinám a boli systematicky vymieňané.

Na tejto schôdzke sa krajania dohadli, že budú hlasovať na kandidátov FNJ už v skorých ranných hodinách. A tak sa aj stalo, čo nám oznamili v deň volieb. Ďakujeme za tento telegram.

Marian Kaškiewicz

KURZ PRE REŽISÉROV KSČaS

V dňoch 14. až 20. februára 1972 Ústredný výbor Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku spolu s Vojvodským domom kultúry v Krakove zorganizoval kurz pre režisérov ochotníckych divadelných krúžkov.

Kurzu sa zúčastnili vedúci existujúcich krúžkov, ako aj niekoľkí aktivisti, ktorí chceli začať prácu s ochotníckymi divadelnými krúžkami.

Tematika kurzu zahrňovala o.i. také otázky, ako režia a inscenácia, kultúra gesta, scénografické riešenie.

O všetkých týchto problémoch spojených s prácou na javisku prednášali pedagogickí pracovníci z Vysokej divadelnej školy v Krakove: mgr Marian Szczerski a Janina Strzemboszová, ako aj kultúrní inštruktori VDK v Krakove: Ludmila Waluszewska, Anna Bogdanowiczová a Urszula Konieczna.

Učastníci kurzu boli v Di- vadle Slowackeho v Krakove, kde videli hru Jánosik, číže na ske maľované a navštívili aj iné kultúrne pamiatky. Obohatili si svoje vedomosti o ja- visku, divadle a kultúrnom hnute.

Kurzu za zúčastnili: Mária Grigáčová z Podvlnky, František Kovalčík z Krempach, Mária Šoltýsová z Lapsánky, Andrej Milan z Čiernej Hory, Helena Kiernoziačková z Čiernej Hory, Ján Tomaša z Pe- kelníka, Anton Mašík z Pe- kelníka, Milan Kovalík z Dolnej Zubrice, Štefania Chovanecová z Podsrnia, Eduard Ka- puščák z Podsrnia, Félix Mi- chaľák z Malej Lipnice, Alina Brehová z Malej Lipnice, Albín Živiol z Malej Lipnice, František Harkabuz z Harkabuza, Anna Paňáková z Ja- blonky.

Ziaľ nie všetky miestne skupiny využili možnosti, aby ich kultúrni aktivisti si obohatili svoje vedomosti. A tak z Veľkej Lipnice bol prihlásený jeden kandidát, ktorý na kurz neprišiel, z Kacviny — dvaja, z Podvlnky jeden a z Krem- pacou dvaja, avšak na kurz prišiel iba jeden.

Inštruktorka ÚV KSCaS
Anna Paňáková

ZELOV

24. a 25. února navštívil tamník výboru OV KSCaS v Zelově Václav Luštinský Místní skupinu Společnosti v Ku- cově. Prověřil práci předsedy skupiny Edmunda Pospíšila a instruktora klubovny Szcze- panu Figluse.

Výbor Místní skupiny KSCaS v Kucově a OV KSCaS v Zelově srdečně dě- kují kulturnímu oddělení předsednictva ONV v Bel- chatově za péči a pomoc, již udílí kucovské skupině. Nedávno Místní skupina KSCaS v Kucově obdržela 10 000 zlotých, za něž byly zakoupeny zesilovače a mikrofon (za 8000 zł) a kytara (za 2000 zł).

Dne 13. února letošního roku se v zelovských Závodech bavlnářského průmyslu konala konference závodního výboru PSDS, jíž se zúčastnili: Edward Gajewski, tajemník vývodského výboru PSDS v Lodži, Bronisław Włodarczyk, první tajemník OV PSDS v Łasku, Stefan Sukiennik, první tajemník MV PSDS v Zelově, poslanec Bronisław Cieniawski, člen výkonného výboru OV PSDS a Bronisław Ciula, generální ředitel zelovských závodů. Hlavní referát přednesla první tajemnice ZV PSDS Karolina Muszyńska. Kromě zprávy o činnosti označila, že osazenstvo závodu k VI. sjezdu strany splnilo závazky ve výši 4 800 000 zlotých. ÚV PSDS a Rada ministru PLR přiznala osazenstvu diplom. V odpovědi na výzvu ÚV PSDS a předsednictva vlády vyhlásili pracující továrny nové závazky v hodnotě 2 580 000 zlotých.

V diskusi vystoupil tajemník vývodského výboru PSDS s. E. Gajewski, ktorý kladne zhodnotil činnosť stranické organizacie, jejíž zásluhou Závod bavlnářského průmyslu v Zelově splnil plán a ještě překročily výrobní úkoly v uplynulém roce. Dále poukázal na nutnosť zapojit do plnění usnesení VI. sjezdu strany celé osazenstvo továrny, tedy i nestraníky a urychlit realizaci výrobních úkolů.

Dne 12. března byla uspořádána v klubovně KSČaS v Zelově akademie u příležitosti Mezinárodního dne žen. Zahájil ji tajemník OV v Zelově Václav Luštinský, projev přednesla Lýdie Smetanová a celou akademii řídila Leonie Kedajová.

Akademii zpestřily dva nejmladší soubory, s nimiž Mirona Czyżkowá, instruktorka OV, nacvičila recitační pásmo doprovázené hrou na harmonikách a el. kytařách. Nakonec nejmladší člen souboru Kimmer nabídl všem přítomným ženám bonbóny.

Václav Luštinský

KACVÍN

Dobre vieme, aké úlohy na našich dedinkách plnia roľnícke krúžky. Ich členmi sú skoro všetci roľníci; je to celkom pochopiteľné, vedľa týchto organizácií najviac prispievajú mechanizácií poľnohospodárstva. Totiž jednotliví roľ-

nici nie vždy si môžu dovoliť kupovať stroje, zato roľnícky krúžok, ktorý disponuje väčšími sumami, má na to oveľa väčšie možnosti. V každej obci nášho okresu sa konali výročné schôdze výborov roľníckych krúžkov. Aj u nás, v Kacvine sa naposledy konala takáto schôdza. Nás krúžok existuje už pekných päť rokov, a keď aj zo začiatku dosiahnuté výsledky neboli ničako veľké, predsa teraz, po niekoľkoročnej práci počet členov RK sa značne zvýšil, počíta už 172 osôb, z ktorých veľká väčšina si pravdepodobne platí členské príspevky.

Nás roľnícky krúžok má už majetok, ktorého hodnota prekračuje milión zlatých. Máme vybudovanú garáž pre hospodárske stroje, a sklad pre umelé hnojivo. Mechanizácia u nás urobila skutočne veľký krok dopredu. Zoberme si len takú miešačku betónovej zmesi, ktorá vykonáva prácu troch ľudí. Nie je to veľký stroj, ale na našej dedinke priam nenahraditeľný. Dnes si už ani nemožno predstaviť, aby niektorý roľník začal niečo budovať bez tejto miešačky.

Nás roľnícky krúžok buduje už skoro tri roky. A tak v roku 1970/71 sme vystavali garáž pre stroje v hodnote 290 000 zlatých. Garáž budovali krajania za pomocí stavbevného družstva v Jazowska v okr. Nowy Sącz. Treba priviem, že družstvo sa veru veľmi snažilo, aby prácu urobil dobre a v termíne. Naši krajania tiež chápali to, že pracujú nielen pre seba, ale pre celú obec, v prospech všetkých roľníkov žijúcich v Kacvini.

Garáž vypadala pekne, keď sme ju slávnostne odovzdávali do užívania. Avšak výbor krúžku od začiatku upozorňoval, že pri streche mali byť urobené rúry, aby odvádzali vodu, ktorá veru pôsobí veľké škody. Keď totiž mury nasiaknu vodou odpadáva omietka. Nuž, ale doposiaľ nikdo rúry na streche neurobil, čo je veľká škoda.

Ale vráime sa k výročnej schôdze RK, ktorej sa zúčastnilo veľmi mnoho roľníkov. Rok 1971 bol úspešný pre krúžok. Prijmali sa zvýšili, v porovnaní s predošlým rokom, o 50 000 zł. Najväčší podiel mal na tom predovšetkým traktor, ktorý sme dostali pred rokom. Traktor totiž odpracoval až 1 183 hodiny. Je to skutočne úspech. Roku 1971 bol konečne vybudovaný sklad na umelé hnojivo, ktorý stal 108 000 zł. Donedávna naši roľníci museli pre umelé hnojivo cestovať až do Szczawnice a niekedy aj ďalej. Teraz je tato otázka s konečnou platnosťou vyriešená.

Na schôdzi veľa miestna zaoberala otázku deľby nadbytočných 5 000 zł. Rozdelili sme to pre rôzne organizácie, ako krúžok dedinských gádziniek, Ludový športový zväz, ORMO, roľnícka prípravka.

Naša schôdza bola nielen výročná, ale aj volebná. Do výboru roľníckeho krúžku v Kacvini boli zvolení noví ľudia a dáfame, že vyvinú úsilie pre ďalší rozvoj krúžku. Dúfam tiež, že sa tak skoro nezabudne a ani nesmie zabudnúť na prácu predošlého výboru, ktorý počas svojho volebného obdobia prekročil rámcu svojej činnosti, oživil prácu krúžku a snažil sa skutočne dobre pracovať.

Anton Pivočarík

Citateľovi z Kacviny

Súkromne hospodáriaci roľníci a ich rodiny môžu od 1. januára t.r. využívať bezplatnú lekársku starostlivosť, ktorá zahrňuje lekárske ošetroenie v zdravotních strediskach a ambulánciach, a pre ďalšku chorých — doma. Prislúčia im bezplatné liečenie v ne-

mocniciach, klinikách, sanatóriach a preventóriach. Môžu okrem toho využívať pomoc záchranky, ako aj liečbu sa v kúpeľoch. Roľníci, podobne ako aj vracajúci zo závodov platia za lieky v lekárňach znížené ceny, 30% alebo 10% ceny liekov.

Táto noticka je našou odpovedou na list čitateľa z Kacviny. Nakoľo ešte nie všetci obyvatelia Spiša a Oravy sa zoznámili s touto správou, odpovedáme nášmu čitateľovi nie listom, ale na týchto stránkach a obšíornejšie píšeme o tom na 3. str.

(p)

NOVÁ BELA

Vo februárovom čísle Života ste písali o pretekoch divadelných krúžkov našej Spoločnosti, ktoré sa konali 9. januára t.r. v Nižných Lapsoch. Aj ja som sa ako divák zúčastnila tohto podujatia, ktoré ma veľmi zaujalo a myslím, že nielen mňa, ale hľadisko bolo priam preplnené krajanmi. Dúfam, že si všetci odnesli pekné dojmy a že sa tieto preteky stanú povzbudením pre miestnu skupinu v Nižných Lapsoch, ktorá snaď tak isto nacvičí nejakú hru. Som veľmi radá, že sa naša slovenská kultúra rozvíja, že neupadá do zabudnutia. Tešim sa, keď počujem, že v niektorých miestnych skupinách si organizujú nejaké divadlo alebo súbor. Bolo by veľmi dobré, keď každá miestna skupina, keď má možnosť nacvičila nejaké staré slovenské piesne alebo tanče, a aby udrživala staré zvyky na našich dedinkách.

Aj ja by som chcela spolu so staršími krajanmi a s našou mládežou niečo nacvičiť, naučiť sa. Všetkým hercom, účastníkom lapšanských pretekov, želám veľa úspechov v práci.

Cecília Bryjová

DRUŽBA

Už druhý rok milionári z Popradského okresu rozvíjajú priateľské styky s milionári Krakovského vojvodstva. Podnetom pre nadviazanie družby sa stalo 25. výročie založenia ORMO.

Ani tento rok poľskí súdruhovia nezabudli na svojich priateľov na Slovensku. Pozvali ich do Szczawnice na slávnosť 26. výročia ORMO, ktorá sa konala 26. februára t.r. za účasti popredných funkcionárov PZRS a zaslúžilých členov ORMO. Zo slovenskej strany sa tejto milej slávnosti zúčastnil s. Alois Žídek z Popradu a z LM v Spišskej Starej Vsi s. Ladislav Hrivko a Ondrej Carnogurský. Slávnosť 26. výročia ORMO v Krakovskom vojvodstve prebiehala v znamení družby a priateľstva našich národov.

Po slávnosti, na priateľskom posedení sa milionári Popradského okresu a Krakovského vojvodstva rozhovorili o začiatkoch svojich organizácií, keď museli zvádzat tvrdý a nekompromisný boj s reakciou a zarytými nepriateľmi socializmu, benderovcami.

Slovenských hosťov po kultúrnych a historických pamiatkach sprevádzali poľskí priateľia Janina Kurzydlová a Ludvík Szauder z Nového Targu, aby si slovenskí súdruhovia odnesli z Poľska tie najlepšie dojmy.

Lýdia Sosková, učiteľka Spišská Stará Ves

P.S. BOLA SOM S NASOU DELEGÁCIOU V POLSKU ZA ÚČELOM NADVIAZANIA DRUŽBY SO ŠKOLOU V NOVOM TARGU.

V januárovom čísle Života na 11. str. sme uviedli príspevok z Fridmana, v ktorom sa o. i. hovorí o nedostatku divadelných hier, ktoré tam pojednávali. Naposledy sme však dostali list od nášho čitateľa z Nedeca, ktorý je odpovedou na spomínaný článok. Podľa pisateľa z Nedeca, miestna skupina vo Fridmane sa obrátila na MS v Nedeci s prosbou o pozíčianie divadelných hier, a niektoré aj obdržala.

V súvislosti s týmto listom chceli by sme nášho čitateľa upozorniť, že v článku J. Prelichu sa iba všeobecne hovorí o tom, že sa Fridmantce obrátili na iné miestne skupiny o požičanie hier. Ján Prelich nepísal, že im Nedeca riadikálne hry nedala, o čom sa ostatne možno presvedčiť čítajúc januárové číslo Života.

Treba jednako zdôrazniť, že tak v príspevku z Fridmana, ako aj v liste z Nedeca sa hovorí o nesmierne dôležitom probléme, akým je nedostatak vhodného repertoáru pre naše divadelné krúžky. Veru nie je správne že MS — ako nám píšu z Nedeca — si musí sama hľadať divadelné hry až na Slovensku. Totiž je dobré, že MS z Nedeca prejavuje tak veľkú iniciatívu, ale nie je správne, že to musí robiť sama. Je už načas, aby aktív z Ústredného výboru našej Spoločnosti sa skutočne vážne zamyslel nad týmto problémom a otázku repertoáru vyriešil s konečnou platnosťou. Dokedy však tieto nedostatky, o ktorých ostatne všetci vieme, nebudú odstránené, miestne skupiny si musia vypožičiavať všetky divadelné hry.

NOVÉ KNIHY V REDAKCII

Zivot kladie aj na našu redakciu stále väčšie požiadavky. Týkajú sa jednako priamo zlepšovania našej redakčnej práce, ale aj stáleho doplnenia našej dokumentácie a redakčnej knižnice, najmä encyklopédickými publikáciami, slovníkmi a rôznymi prácami zo starších a novší

Lúky a meliorácie

V tejto pôdorčí sa kladie veľký dôraz na zvýšenie výnosnosti lúk a pastvín, ktoré sú už meliorované, alebo si nevyžadujú melioráciu. Treba konečne lepšie využiť tie investičné náklady, ktoré štát určil na melioráciu v uplynulých rokoch.

Tento cieľ možno dosiahnuť zvýšeným hnojením, lepším ošetrovaním lúk a pastvín a vhodnejším využitím melioračných zariadení. V tomto smere viacej by sa malo urobiť najmä na Orave, kde sa v uplynulých rokoch vykonalo hodne práce, aby zlepšiť štruktúru lúk a pastvín. Je to dôležité aj teraz, lebo jar je najvhodnejším obdobím pre tieto práce a zvýšenie výnosnosti lúk a pastvín je nevyhnutné pre udržanie stavu dobytka. Bez krmovín, poprípade pri ich nedostatku, nie je možný rozvoj chovu dobytka.

Ak zmeliorované lúky a pastviny budú málo hnojené, aj úroda sena bude malá. Zanedbané lúky a pastviny zapričinujú devastáciu melioračných zariadení, a predsa meliorácia stala veľa. Stačí pripomínať, že v rokoch 1966—1970 štát určil na melioračné práce viac ako 22 milióny zlhotých. Tieto náklady musia prinášať zisky. Priemerné výnosy na zmeliorovaných, ale zanedbaných lúkach nepresahujú 30% ich výrobných možností.

Na čo teda musíme sústrediť pozornosť ak chceme čerpáť zisky?

V prvom rade treba systematicky konzervovať melioračnú sieť. Dobrý stav melioračnej siete dovoľuje skoré hnojenie a teda aj rýchlejsiu prípravu pôdy pre rast rastlín.

S údržbou melioračných zariadení je spojená otázka ich správneho využitia. V tejto oblasti zaznamenávame mnohé nedostatky. Pripomeňme iba obdobie minuloročného sucha, ktoré postihlo niektoré oblasti krajiny. Roľníci často bezradne hľa-

deli, ako po júnových dňoch vo da bezúčitočne odteká do riek a nevedeli ju zadržať na svojich vyschnutých lúkach a pastvinách.

Boli to zle fungujúce melioračné zariadenia alebo neschopnosť využívať tieto zariadenia? Na vidieku pôsobia tzv. vodné spolky, ktoré hospodária na vyše 4 mil. hektároch lúk a pastvín. Úlohou vodných spolkov je udržovanie melioračných zariadení v dobrém stave a ich správne využívanie. Ide aj o racionálne a dobre hospodárenie na zmeliorované pôde. Existujú mnohé príklady na to, že pri správnom hospodárení na lúkach hektárová výnosnosť dosahuje viac ako 80 q sena, čo ešte nie je rekordnou úrodou.

Problém krmovinovej základne existuje aj naďalej. V zime bolo veľmi málo snehu, v pôde teda nie je príliš veľa vlhkosti. Práve preto už v apríli sa roľníci musia pripraviť, aby:

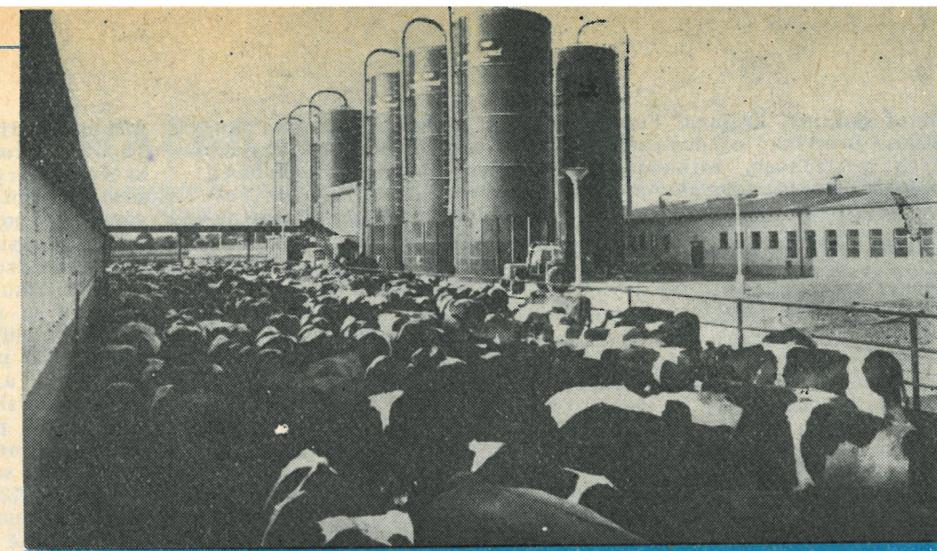
— za prvé — neoneskorili zber sena, čo by nielenže znížilo jeho hodnotu, ale priam znemožnilo dobre zadržanie vody a navodčovanie celých komplexov lúk a pastvín s obmedzenými možnosťami dostupu k vode,

— za druhé — urobili prehliadku melioračných zariadení, aby na jar fungovali správne a bez porúch, ktoré sa musia vopred odstrániť,

— za tretie — musia spoločne s obecným agronomom ustáliť čas hnojenia lúk a pastvín, odstrániť bránením krtoviská, hoci to posledné by sa malo robiť neskoro na jesenné.

Vodné spolky by si mali prácu zariadiť tak, aby skoro na jar urobili prehliadku melioračných zariadení a po dohode s patričnými orgánmi urobili všetko, aby tieto zariadenia správne fungovali.

D.P.

Majetok stálej celoštátej poľnohospodárskej výstavy v Nitre na Slovensku má postanie býť vzorovým socialistickým poľnohospodárskym výkopodnikom, využívajúcim najnovšie poznatky vedy a techniky, najmä z komplexnej mechanizácie. Slúži aj ako vzorové pracovisko pre odovzdávanie skúseností v pokrokových metódoch poľnohospodarskej výroby. Na obr.: kvalitné stádo hovädzieho dobytka.

Foto: CSTK

Ustredný zväz roľníckych krúžkov schválil uznesenie o utvorení obecných rád predsedov roľníckych krúžkov. Účelom tohto uznesenia je zlepšenie koordinácie činnosti roľníckych krúžkov na území jednej obce, ako aj upevnenie spolupráce s obecnými poľnohospodárskymi službami a mestskými národnými výbormi. Ide predovšetkým o to, aby najsť také formy pôsobnosti, ktoré by umožňovali roľníku samosprávu v roľníckych krúžkoch, o čom sme už písali vo februárovom čísle nášho časopisu.

Povinnosťou roľníckych krúžkov je realizácia návrhov a postulátov rady predsedov, naproti tomu otázky týkajúce sa fungovania iných inštitúcií musia byť odoslané zainteresovaným.

K povinnostiam rady predsedov o.i. patria také otázky, ako:

— koordinácia spoločensko-hospodárskej činnosti roľníckych krúžkov, ako aj organizovanie medzikrúžkových fóriem práce v opredí o finančné prostriedky z Fondu rozvoja poľnohospodárstva,

— spolupráca s mestským národným výborom v oblasti vypracovávania a realizácie programov rozvoja poľnohospodárstva a vidieka vôbec, starostlivosť o sociálno-existenčné a kultúrno-osvetové otázky vidieckeho obyvateľstva a pod.,

— spolupráca s inštitúciami pracujúcimi pre vidieky, posudzovanie plánov kontraktácie v jednotlivých obciach, zovšeobecňovanie výsledkov dosiahnutých roľníckymi krúžkami a upevňovanie roľníckej samosprávy,

— posudzovanie práce obecných poľnohospodárskych služieb, navrhovanie prémii pre tieto služby za dobré pracovné výsledky a konečne posudzovanie, prešetrovanie a prihlásenie návrhov krúžkov týkajúcich sa zásobovania vidiecka takými výrobňami prostriedkami, ako minerálne hnojivá, stavebné materiály, poľnohospodárske stroje a pod. Okrem toho rady predsedov roľníckych krúžkov sa budú zaoberať otázkami kontrolovania práce výkupných stredísk poľnohospodárskych plodín.

Jedným slovom, rozsah činnosti rad predsedov roľníckych krúžkov je široký. Aktívny postoj ich členov môže mať značný vplyv na lepšie využívanie prostriedkov pri rozvíjaní poľnohospodárskej výroby a na upevňovanie roľníckej samosprávy v roľníckych krúžkoch.

D. Peruň

RADA PREDSEDOV V ROL'NÍCKYCH KRÚŽKOCH

Ako sa bude v praxi realizovať rozodnutia rady predsedov?

Tak teda, keď v obci existujú najmenej tri roľnícke krúžky už možno utvoriť radu predsedov. Úradne členmi rady sú predsedovia jednotlivých roľníckych krúžkov, pôsobiacich v obci. Sídлом rady predsedov bude tá obec, v ktorej je aj sídlo MNV.

Rada si volí predsedu a tajomníka a mala by sa stretáť najmenej štyrikrát do roka. Poradu zvoláva predsedu rady a jej rozodnutia musia byť zapisané v zápisníci.

Z KALENDÁRA NA – MÁJ – KVĚTEN

W maju kończy się wysiew i wysadzanie niektórych roślin (siew jarych mieszank motylkowych, kukurydzy na paszę, wysadzanie ziemniaków, brukwi, kapusty pastewnej) oraz przeprowadza się zabiegi pielęgnacyjne (niszczenie skorupy i chwastów na polu z ziemniakami, obredlanie ziemniaków, uprawa międzyrzędzi w burakach). Ważna też sprawą jest pogłówne nawożenie azotem zbóż jarych i chemiczne zwalczanie chwastów w zbożach. Rozpoczynamy również walkę ze stonką ziemniaczaną. Wykonywuje się opryski drzew i krzewów owocowych (zielony pąk, różowy pąk kwiatowy i po okwitnieniu). Trzeba również przygotować się do sprzedaży siana i koniczyny (pamiętajmy o zabezpieczeniu rusztowań do suszenia siana itp.). W obejściu sprawdzamy instalacje odgromową i sprzęt przeciwpożarowy. Pomieszczenia inwentarskie bielimy i dezynfekujemy.

* * *

W naszej poradzie więcej uwagi poświęci aktualnej obecnie sprawie żywienia trzody chlebowej.

Podstawowym warunkiem zwiększenia opłacalności produkcji trzody chlebowej jest obniżanie kosztów tuczu. A więc pasze używane do karmienia muszą być nie tylko dostosowane do wymogów zwierząt, ale powinny być również najtańsze. Tymczasem w wielu gospodarstwach stosuje się jeszcze przy tuczu świń zbyt duże ilości mleka chudego, a nawet i pełnego. Mleko, zwłaszcza po ostatnich podwyżkach cen jest paszą drogą i karmieniem podnoszą koszty tuczu a poprzez to obniża opłacalność chowu trzody chlebowej. Obecnie po wprowadzeniu na rynek „Provitu” i innych pasz przemysłowych istnieje możliwość całkowitego wyeliminowania z żywienia świń nie tylko mleka pełnego ale nawet i odtłuszczonego.

Trzeba pamiętać, że nie opłaca się stosować jako karmy mleka pełnego. Mleko chude zawiera bowiem tyleż samo białko, co mleko pełne. A przecież najważniejsze jest białko. Opłaca się więc śmietańkę sprzedziać, tym bardziej, że na życzenie rolników spółdziale mleczarskie wirują mleko w punktach skupu i oddają dostawcom mleko odtłuszczone. Rolnik otrzymuje wtedy przy sprzedażu tłuszcza np. z 10 l. mleka 26—33 zł. w zimie i 18—25 zł. w lecie, no i oczywiście ma do dyspozycji mleko odtłuszczone. Warto przypomnieć, że jeden litr mleka o przeciętnej zawartości tłuszcza 3,4% kosztuje zimą (od 1.XI. do 30.IV) — 3,79 zł, a w lecie (od 1.V. do 31.X.) — 3,17 zł.

Jak można zastąpić mleko chude innymi paszami i jakie stąd otrzymuje się korzyści mówi tabela opracowana przez prof. F. Małego:

(ZAMIAST 10 LITRÓW MLEKA CHUDEGO O WARTOŚCI 10 ZŁ. W ZIMIE, A 7,6 ZŁ W LECIE MOŻNA DAC ŚWINIOM (w kg)*)

Nr sposobu żywienia	Koncentr. „Prowit” ilość w kg (4,80 zł/kg)	Mieszanki przemysłowe		Sräta zbożowa ilość w kg (3,20 zł/kg)	Ziemniaki parowane, kiszone ilość w kg (0,80 zł/kg)	Siano z roślin motylkowych	Koszty paszy (dawki) w zł
		„L” ilość w kg (3,70 zł/kg)	„T” ilość w kg (3,55 zł/kg)				
1	+0,79	—	—	+0,49	—	—0,25	5,20
2	+0,85	—	—	—	+1,60	—0,24	5,19

*) (+) (→) znaczy zwiększenie lub zmniejszenie ilości paszy w stosunku do systemu żywienia przy użyciu mleka.

Obniżenie kosztów tuczu trzody przy żywieniu bezmlecznym widać jeszcze wyraźniej, jeśli spojrzysz się na opracowaną przez prof. F. Małego kalkulację dotyczącą całego okresu chowu tucznika mięsnioninowego (ok. 155 dni, od 20 do 120 kg):

Rodzaj pasz	Zużycie paszy na 100 kg przyrostu (w kg) przykładowo (3 sposoby żywienia)		
	I sposób	II sposób	III sposób
Mleko pełne	310*	—	—
Mleko odtłuszczone	—	310*	—
Koncentrat „Prowit”	20	15	40
Mieszanka „T”	150	150	150
Śrata zbożowa	—	—	15
Ziemniaki parowane (kiszone)	520	650	650
Siano z młodych roślin motylkowych	55	50	45
Lączna wartość zużytych paszy (w zł)	2.297,90	1.506,50	1.352,00

*) do wyliczenia przyjęto cenę mleka w okresie zimowym.

Posługując się „provitem” można również wykluczyć mleko pełne a nawet i chude z żywienia mącielor. i prosiąt.

Zachęcamy wszystkich czytelników naszego pisma do uważnego przeanalizowania zamieszczonych tu kalkulacji oraz porad i zrewidowania tradycyjnego systemu żywienia świń w swoich gospodarstwach. Czekamy na listy w tej sprawie.

S.D.

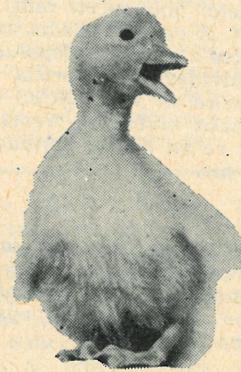
KORIGOVANÉ PERY

Ano, je to pravda, nová móda odporúča rôzne intenzívne farby, a dokonca tmavé. Perleťovým rúžom už odzvonili. Pre túto jar budú moderné ústa ako malina alebo ako višňa a k tomu ešte lesklé. Samozrejme, je to otázka voľby. My len upozorňujeme, že tmavé rúže robia ženu staršou. Treba preto vedieť, že:

★ Príliš veľké pery sa budú zdať menšie, keď ich nenačaujeme celé až po kútiky, a keď použijeme o niečo tmavší odtieň rúžu.

★ Až príliš hrubé pery nesmieme celé namaľovať, ale ich zmenšujeme pomocou púdru a krému.

★ Úzke pery môžeme rozšíriť, ale musíme si dať pozor, aby sme nepreháňali, lebo to vždy vypadá neprirodené. Preto bude najlepšie, ak úzké pery obrysujeme zvláštnou tmavou tyčinkou.

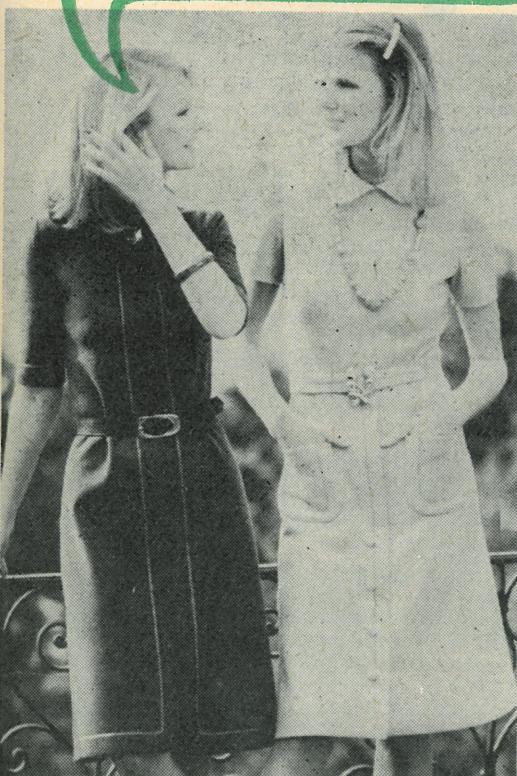

BRILIANTY NA KILOGRAMY

Z Paríža dostávame správy, že najmodernejšou bižutériou v nadchádzajúcej sezóne budú štrasys, to znamená obyčajné sklíčka vyzerajúce ako brilianty. Takto bižutériou ozdobujeme doslovne všetko.

P.S. My ako vždy odporúčame umierenosť a prosíme aby ste si prečítali Správy z Ríma.

Strih jednoduchý od typicko športových šiat po najlegantnejšie priležitostné. Látky bodkované a kárované, s najrôznejšími vzormi alebo jednofarebné. Hodvábné, vlnené alebo syntetické látky. K tomu vhodne volené doplnky, bižutéria, korálky atď., ktoré zdôrazňujú krásu.

S príchodom jari odkladáme teplé kožušinové kabáty, ale za chladnejších dní si ešte radi obliekame ľahšie jarné kabáty a kostýmy, ktoré sa v Československu roku 1972 nosia vo všetkých dĺžkach; avšak najčastejšie sa navrhuje dĺžka za kolená, zredukované midi a najkratšia dĺžka siahá 5 cm nad kolená. Stále moderné sú kabáty so štíhlou línou, rozširované dolu, s jednoduchými ramenami. Tieto kabáty sú najčastejšie jednoradové alebo dvojradové. Goliere a vrecká majú najrôznejšie fazóny, rukávy sú všívane. Čo sa týka moderných farieb naďalej dominujú rôzne odtienky hnedej, ale veľmi moderná je aj červená, tmavohnedá a svetlosedá farba.

Pre jar 1972 najmodernejšie sú bavlnené, bavlno-viskózové alebo bavlno-polyesterové látky. Moderná línia zdôrazňuje štíhlú postavu, ktorá je pod vplyvom klasického štýlu. Celkovú eleganciu zdôrazňujú vhodne volené farby. Nie sú už

ŽENY V ČESKOSLOVENSKU SA PRIPRAVUJÚ NA JAR

SPRÁVY Z RÍMA

Taliansky týždenník OGGI v každom čísle prináša praktické rady najlepších dámskych krajinárov. A tu sú rady populárnej návrhárky Olgy de Grésyovej.

★ Skôr ako si vyberieš model šiat, dôkladne sa poobzraj v zrkadle.

★ Šaty nemusia byť ušite podľa poslednej módy, ale mali by byť ušité... dobre!

★ Pamätaj, že skutočná elegancia, to nie sú tvoje nové šaty, ale spôsob, ako ich nosiš!

★ Farba je v móde neobyčajne dôležitá, preto musíš sledovať vždy paletu moderných farieb. Avšak nesmieš zabúdať ani to, že najlepšie ti slúší farba, ktorá zdôrazňuje tvoju pleť.

★ Elegantná žena si vždy volí skromné a jednoduché šaty a necháva iným krikľavé farby a veľké vzory.

★ Je celkom neodpuštiteľné vecou, keď namiesto modelu normálnych šiat na noseňe si vyberas zo žurnálu... kostým na fašiangovú zábavu.

moderné kombinácie v jednej tónine, ale kontrastné farby. K najobľúbenejším fazónam siahajúce po členky. V tomto poslednom prípade musíme prihliadať na strih šiat, vhodne zvolené doplnky a mäkké prevedenie.

Opäť sú módne patky, ktoré vyzerajú pekne a mladistvo.

Už dávno nie je módná hlava s veľkým, tupírovaným účesom. Ale nielen účes, aj klobúk bude zdôrazňovať malú hlavu. Najmôdnejšie sú čiapky so striekou s bavlnených a tlačených látok. Sýtové sú aj klobúky, ktoré nosíme ako pánske rôzne profilované. Samozrejme okrúhle plstené klobúčiky so širokou stuhou sú naďalej módne.

Moderný štýl odporúča rôzne dĺžky, ktoré takto majú vplyv na rôznorodosť oblečenia. Podobne ako v každej sezóne, aj teraz veľký význam majú farby, kvalita a štruktúra látok, ako aj nové vzory. Medzi farbami na poprednom mieste je štrnásť rôznych odtieňov: svetložltý, krémový, šedožltý, muškátový, hnedý, tmavohnedý, khaki, orchideový, tmavomodrý, svetlozelený, modrý, svetlomodrý, svetlosedý, červený.

Snímka: Naše oblečenie ozdobené kožou alebo koženkou celkom mení výzor. Modelka má oblečenú sukňu obohatenú krátkom, do pasa siahajúcim kabátikom. Sukňa je zosíta na bokoch a šev je zdôraznený koženou výpustkou podobnej farby ako opasok.

Jana Padiorová
Model ÚBOK

Nemyslime, že by ste ten napis mali brat doslovne. Chceme vám iba pripomenúť, že aj nadmerná starostlivosť o pohodlie a stravu svojho najmilšieho môže zapričiniť, že sa stanete vdovou. Prečítajte si teda článok, kym je čas.

No keby mala byť pravda, že vám manžel neveruje toľko pozornosti a nehy ako si zaslúhuje, možno máte občas chut predstaviť si život bez neho. Chceli by ste ho prežiť aspoň o desať rokov, a tie roky potom využiť na život ako z rozprávky? Môžete sa zbaviť svojho manžela, ak dodržíte našich desať rad. A že sú to rady dobré, ba priam dokonalé, pochopite až vtedy, ak nimi privodíte manželovu smrť. Niekajú sú nemôžete stíhať.

Ale keby ste svojho muža milovali – a to predpokladáme – postupujte prene naopak, ako uvádzame vo svojich radách. Ak to urobíte, budete mať zdravého, vitálneho muža.

Tu sú naše rady pre kandidátky veselých vdôv:

1. Vykrumujte ho. Tučnotu skracuje život. Je častou príčinou srdcových chorôb a krvneho obehu, cukrovky, ale aj bolesti križov. Tučnenie je mimoriadne nenebezpečné, ak má vás manžel vysoký krvný tlak a dajake ťažkosti s dýchaním. Celkom iste ho vykŕmte, keď mu nahovoríte, že jedlo bez hustého privarku a koláčov nie je kompletne, a že obed nie je obed, keď ho nezakončíte maslovým pudingom. Keď sa mu podarí pribrať 25 kilogramov, istotne sa od neho oslobodíte o desať rokov skôr.

2. Opijajte ho. Len čo pride domov, vtisnete mu do ruky pohár s koňakom, ginom alebo slivovicou. Dolievajte mu tým častejšie, čím vrúcnnejšie si želáte jeho odchod z tohto sveta.

3. Uložte ho do kresla. Vyhradte pre neho najpohodlnejšie kreslo v byte. Aj svalnatý atlét, za ktorého ste sa vydali, bude o pár rokov guľatučký, lebo väčšinu voľného času strávi v tomto kresle. Vyhovorte mu hlúpe nápadu, že by vo svojom veku ešte mal športovať. Keby sa opäť rozhýbal, skazí vám úsilie privolať si kosatú. Tá sa nerada pasuje s atlétmi. Keby sa priveli mi namáhal, zhodil by nejaký kilogram a opäť by vaše úsilie vyšlo nazmar. Len nech sedí a nehýbe sa. Nedovoľte mu, aby šiel s deckom na prechádzku, nahovorte

ho radšej, aby ste sa vedno dívali na televízny prenos futbalu. Až pôjdete na dovolenku, berte so sebou hojnosc jedla a rozkladaci stolík, stoličky, smečníky a prenosný televízor, aby vám ani tu nechýbalo pohodlie.

4. Varte mu na masti a nešetríte ho. Už je dôvod dokázané, že živočišná mast zvyšuje percento cholesterolu v krvi, čo zasa zapríčinuje napríklad koronárnu trombózu. Aj u mäsiara sa majte na pozore, aby vám odskočil ten mastnejší kus. Mäso nikdy nevarve a nepečte, iba vypekajte na pekáči. Operne mu servírujte veľké kopce vyprá-

zaných zemiačíkov a varené vajíčka v pároch.

5. Dobre osoľte každé jedlo. Ved soľ je nad zlatom: Slané jedlo lepšie chutí a na slané sa aj lepšie pije.

6. Káva. Tá nikdy nesmie chýbať na jeho stole. Veľmi silná káva ovplyvňuje srdcovú a nervovú činnosť. Pravda, nie v dobrom zmysle. Keď má váš milý zdravie, tak znesie mnoho kávy, ale jedno predsa len dosiahnete – nebude pokojne spat.

7. Ponúknite ho cigaretou. Cigarety sú najlepšie priateľky budúcej veselej vdovy. Rakovina plúc, bronchítida, rôzne iné choroby dýchacích ciest a bolesti srdca sú dôsledky fajčenia. Cigarety sice trocha znížia appetit, ale narobia toľko škody, že by bolo vážnu chybou zrieť sa ich.

8. Nech nespí. Dospelý muž nie je medved, nemá by ráno dlho vyspať alebo chodiť spávať so sliepkami. Una-va a nedostatoč spánku tiež napomáhajú čím skôr dosiahnu konečný cieľ – infarkt. Sledovanie televízie do neskorej noci, časté domáce večierky a prírody, na ktorých sa mnoho fajčí a pije vásno manžela vyčerpávajú. Vy ho, pravda, ráno nakŕnite praženicom zo štyroch vajec, maslovými žemľami, a potom pošlete do úradu, kde mu budú varit kávu, aby mu neklipkali oči.

9. Na dovolenku nesmie ísť sám! Keby tak urobil, mohol by si náhodou naozaj odpočíniť.

10. Usilujte sa znásobit jeho starosti. Peniaze a deti sú dobrá téma, na ktorú sa možno denne denno hádat. On pre rozochvené nervy nebude môcť spat, bude viač piť a zvýši sa mu tlak. Hádky, však musíte viesť opatrne, aby ste drahého manžela nevynhali z domu zaživa.

Ako sa stat' veselou vdovou

rady · poradňa · rady · poradňa · rady

Prawnik

JAKIE PRZEPISY I JAK REGULUJĄ WYNAGRODZENIE ZA OKRES ODDELEGOWANIA PRACOWNIKA DO PRAC SPOŁECZNYCH

Generalnie zagadnieniami zawartymi w powyższym pytaniu zajmuje się uchwała nr 4 Rady Ministrów z dnia 8.I.1965 r., w sprawie zwolnień od pracy zawodowej pracowników zatrudnionych w uspołecznionych zakładach pracy do pełnienia czasowych funkcji społecznych i ewidencji niektórych zwolnień od pracy zawodowej (Monitor Polski Nr. 7 poz. 21).

Uchwała powyższa przewiduje możliwość zwolnienia pracownika od pracy zarobkowej w celu pełnienia czasowych funkcji społecznych poza zakładem pracy o ile ważne względy

slużbowe nie stoją temu na przeszkodzie.

Wymiar zwolnień nie może przekraczać dla danego zakładu pracy w stosunku miesięcznym 0,1% ogólnej liczby dniów. Jeżeli obliczony w ten sposób dopuszczalny wymiar zwolnień wynosiłby mniej niż trzy dniówki, ulega on w razie potrzeby podwyższeniu do trzech dniów w miesiącu.

W myśl § 4 uchwały, pracownik w okresie zwolnienia od pracy zawodowej w warunkach przewidzianych uchwałą zachowuje prawo do wynagrodzenia jak za urlop wypoczynkowy oraz wszelkie uprawnienia wynikające ze stosunku pracy, z tym, że jeżeli instytucja czy organizacja na rzecz której następuje zwolnienie wypłaca pracownikowi jakieś kwoty — o tej wysokości kwoty, wynagrodzenie za okres zwolnienia zostaje zmniejszone.

Niezależnie od powyższej generalnej uchwały — istnieje szereg przepisów rozrzuconych po różnych aktach ustawodawczych regulujących odmienne zasady zwolnień z pracy za-

wodowej dla wypełniania poszczególnych zadań społecznych. Do tych aktów prawnych należą np. zarządzenie nr 146 Prezesa Rady Ministrów z dnia 25.VI.1957 r., w sprawie zwolnień pracowników od pracy zarobkowej do pełnienia funkcji z wyboru w Zw. Młodzieży Socjalistycznej.

2) zarządzenie nr 181 Prezesa Rady Ministrów z dnia 27.VII.1957 r., w sprawie zwolnień pracowników od pracy zawodowej do pełnienia funkcji z wyboru w Zw. Młodzieży Wiejskiej.

3) zarządzenie nr. 97 Prezesa Rady Ministrów z dnia 13.VI.1959 r., w sprawie zwolnień pracowników od pracy zawodowej do pełnienia funkcji z wyboru w Związkach Harcerstwa Polskiego,

4) zarządzenie nr. 210 Prezesa Rady Ministrów z dnia 20.X.1960 r. w sprawie zwolnień pracowników od pracy zarobkowej do pełnienia funkcji z wyboru we władzach Związku Kółek Rolniczych,

5) zarządzenie nr. 219 Prezesa Rady Ministrów z

dnia 3.XI.1958 r. w sprawie świadczeń przysługujących pracownikom kolejowym, zwolnionym od pracy zarobkowej do pracy w organizacjach partyjnych,

6) zarządzenie nr. 28 Prezesa Rady Ministrów z dnia 17.III.1962 r. w sprawie zasad udzielania zwolnień od pracy członkom ochronnych i obowiązkowych straży pożarnych zatrudnionych w zakładach pracy.

7) zarządzenie nr. 5 Prezesa Rady Ministrów z dnia 8.I.1965 r., w sprawie zwolnień od pracy zawodowej dla celów kultury fizycznej i turystyki.

Istnieją ponadto inne zwolnienia, regulowane przez dalsze przepisy jak np. zwolnienia kwiadowców, zwolnienia do pracy w rolnictwie, zwolnienia radnych i członków komisji rad narodowych, zwolnienia dyplomowanych biegłych księgowych, zwolnienia do celów nauczania w szkolnictwie zawodowym, zwolnienia dla dopełnienia wojskowego obowiązku meldunkowego itp.

W. FERFET

wietrzane, lecz zabezpieczone przed przeciągami i nie za ciepłe ani też za zimne. W pomieszczeniach ciemnych, wilgotnych i brudnych wszelkie zarazki mają dobre warunki do rozwoju, a przebywająca w nich młodzież rozwija się słabo, nawet przy dobrym żywieniu. Wilgotne i ciemne pomieszczenia sprzyjają rozwojowi takich chorób jak zakażenie biegunką, zolzy, grypa, i gruźlica. W budynkach nie wietrznych jest zwykle wilgoć i wyziewy gazowe z kału i moczu. Dlatego też dobry hodowca, troszczący się o zdrowie młodzieży wietrzy pomieszczenia, w lecie drzwi i okna trzyma stale otwarte a w zimie otwiera je przynajmniej na godzinę dziennie. Światło słoneczne zabija różne zaraz-

ki chorobotwórcze, a poza tym przyczynia się do lepszego rozwoju organizmu, zapobiega powstawaniu krzywicy. Udostępnienie tego światła młodym zwierzętom w pomieszczeniach, na pastwisku i w okólniku jest niezbędne. Nieodzownym również warunkiem zdrowia młodzieży jest zawsze czysta i sucha ściółka, gdyż tylko taka zapobiega chorobom kończyn. Naturalny rozwój i zdrowotność zwierząt, szczególnie młodych, zapewni ruch na świeżym powietrzu. Wpływ na doskonale na rozwój płuc, kości i mięśni i hartuje organizm. Dlatego o każdej porze roku trzeba umożliwić młodzieży przebywanie na powietrzu. W zimie czas przebywania na powietrzu uzależniony jest od pogody i temperatury oraz

od wieku zwierząt. W lecie właściwie młodzież winna przebywać cały dzień na powietrzu. Nie należy stosować pętania młodych zwierząt na pastwisku. W braku ogrodzonych pastwisk, lepiej jest wiązać je do palików. Linka lub kantari i lańcuchy powinny zapewniać możliwie swobodny ruch. Garść siłą rzeczy ogólnych uwag, przekazanych w trzech kolejnych artykułach, na temat postępowania z przychówkiem powinno zwrócić większą Waszą uwagę na ten bardzo ważny moment w życiu każdego organizmu, jakim jest pierwszy okres po przyjściu na świat. Okres ten warunkuje następny — eksploatacyjny, dla którego przecież hodujemy zwierzęta.

H. MĄCZKA

SYROVÁ VEĽKONOCNA „MAZURKA”

Na upečené krehké cesto položíme masu, na ktorú potrebujeme: 1 kg čerstvého bieleho syra, 6 vajec, 10 dkg masla alebo margarinu, 25 dkg cukru, 1/2 lyžice zemiakovéj múky a vanilkového cukoru.

Syr pretrieme cez sito. Potom maslo alebo margarin vymiešame so žltkami a polovicou cukru, ďalej syr vymiešame s masou a prídáme vanilkový cukor. Z bielkov urobíme sneh a keď je už skoro hotový prídáme cukor. Všetko spolu dobre vymiešame, položíme na krehké cesto a pečieme asi 50 minút.

BRAVČOVÉ ZBOJNÍCKE PEČENÉ

Rozpočet pre viac osôb: 200 g bravčového mäsa, 150 g bravčovej pečene, 100 g klobásy, 50 g údenej slaniny, 60 g cibule, 10 g

hladkej múky, sol, čierne nom ohni asi hodinu varíme. Uvarený plnený krk necháme vychladnúť tak, že ho zafaříme medzi dve dosky do druhého dňa. Potom ho pokrájame na plátky a podávame studený s uhorkou.

ZAPEKANÉ VAJCIA

Rozpočet: 4 vajcia, 20 g mäsi, 90 g žemle, 1 dl mlieka, 40 g masla, sol, čierne korenies, zelený petržlen, 2 vajcia a 2 dl kyslej smotany na zapečenie.

Vajcia uvaríme na tvrdzo, prekrojíme a vyberieme z nich žltky. Maslo vymiešame, prídáme žltky, žemľu naylhčenú v mlieku, sol, korenies, posekaný zelený petržlen, všetko dobre premiešame a masou plníme polovičky vajec. Naplnené poukládame do menšej vymiestenej a strúhankou vysypanej nádoby, zalejeme smotanou, v ktorej sme rozšľahali 2 vajcia a sol, a zapečieme.

Zuzka

VEĽKONOČNÁ HROZIENKOVA „MAZURKA”

Predovšetkým potrebujeme 12 vajec, ktoré zväžíme a potom odvážíme toľko múky a cukru, kolko väzili vajcia. Cukor dobre vymiešame s vajíčkami a k tejto mase prídáme preosiatu múku. Potom si odvážíme toľko hrozienok, mandľí a fík kolko väzí 5 vajec, ako aj trochu pomarančovej kôrky. Všetko ovocie poskáme nadrobno, vymiešame s cestom a položíme na maslom vymestaný a strúhankou posypany pekáč. Surová „mazurka“ nesmie byť vyšia ako 1 cm. Pečieme v mierne teplej rúre.

NEUMÍTE SI PORADIT S RŮZNÝMI POTÍŽMI A ROZČILUJICÍMI VÁS ZÁLEŽITOSTMI? NAPISTE NÁM NA ADRESU: REDAKCE „ŽIVOT“ WARSZAWA, UL. FOKSAL 13. ODPOVÍME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKÁCH NAŠEHO ČASOPISU A V DOPISECH.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redagują: ADAM CHALUPEC — redaktor naczelnik, Marian Kaškiewicz — z-ca red. nacz. oraz społeczne kolegium redakcyjne w składzie František Bednarčík (Nowa Biela), Augustín Bryja (Lapsze Wyżne), Mirona Cižíkova (Zelów), Jozef Gribáč (Podwilk), Jozef Griglak (Niepolomice), Vladimír Hess (Lublin), Bronislav Knapčík (Mikolów), Ján Kovalík (Zubrzyca Dolna), Ján Krišák (Krempachy), Waclaw Lučiński (Zelów), Lídia Mšálková (Zubrzyca Góra), Lídia Mundilová (Kucov), Ignác Nižník (Myślenice), František Svetlák (Lipnica Mała), Ján Sventek (Piekielnik), Ján Spernoga (Warszawa), Růžena Urbánová (Gęsiniec), Zofia Wasilejková (Lapsze Niżne), Andrej Vojtas (Jurgów). Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valerie Wojnarowska. Tłumaczenia na jęz. słowacki — Elżbieta Stojowska. Weryfikacja stylistyczna tekstu słowackich — Ján Kacviński. Korekta jęz. słowackiego Ján Spernoga. Red. techn. — Krystyna Tomczyk. Oprac. graf. — Joanna Deresz. „ŽIVOT“ ukazuje się około 10 tysięcy egzemplarzy na miesiąc.

Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca:

Wydawnictwo „WSPÓŁCZESNE“ RSW „PRASA“, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, FOKSAL 13. TEL.: 26-44-49, 26-04-55, 26-42-57. Cena prenumeraty krajowej: kwart. 3 zł, półroczn. 6 zł, roczn. 12 zł. Instytucje państowe, społeczne, zakłady pracy, szkoły, itp. mogą zamawiać prenumeraty wyłącznie w miejscowych Oddziałach i Delegaturach „Ruch“, w terminie do 25 listopada na rok następny.

Prenumeratorzy indywidualni mogą opłacić prenumeraty w urzędach pocztowych i u listonoszy, lub dokonywać wpłat na konto PKO Nr 1-6-100020 — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch“, Warszawa, ul. Towarowa 28 (w terminie do 10 dnia miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty).

Prenumerata krajowa, przyjmującą Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch“, Warszawa, ul. Wronia 23, konto PKO Nr 1-6-100024.

Oddano do skladu 10 III 72 r. Numer zamknięto 25 III 72 r. Druk Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa“, Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 387. A-67.

KALENDÁR 1972

APRÍL — DUBEN

1. SOBOTA Teodor	15. SOBOTA Anastázia
2. NEDEĽA Veľkonočná neděla	16. NEDEĽA Júlia
3. PONDELOK Veľkonočný pondelok	17. PONDELOK Robert
4. UTOROK Izidor	18. UTOROK Bohuslava
5. STREDA Irena	19. STREDA Adolf
6. STVRTOHK Celestína	20. STVRTOHK Agnesa
7. PIATOK Rufín	21. PIATOK Anzelma
8. SOBOTA Dionýz	22. SOBOTA Lukáš
9. NEDEĽA Dimitrij	23. NEDEĽA Juraj
10. PONDELOK Michal	24. PONDELOK Gregor
11. UTOROK Filip	25. UTOROK Marek
12. STREDA Július	26. STREDA Marcela
13. STVRTOHK Hermenegilda	27. STVRTOHK Zita
14. PIATOK Valerian	28. PIATOK Valéria
15. apríla	29. SOBOTA Peter
16. apríla	30. NEDEĽA Katarína

vých.s. 5.10 záp.m. 18.10
vých.m. 21.40 záp.m. 5.26
vých.s. 4.39 záp.s. 18.34
vých.m. 2.47 záp.m. 21.38

MÁJ — KVĚTEN

1. PONDELOK Sviatok práce	9. UTOROK Gregor
2. UTOROK Zigmund	10. STREDA Anton
3. STREDA Antonína	11. STVRTOHK František
4. STVRTOHK Florián	12. PIATOK Pankrác
5. PIATOK Irena	13. SOBOTA Serváč
6. SOBOTA Judita	14. NEDEĽA Bonifáč
7. NEDEĽA Gizela	15. PONDELOK Stanislav

snár

VERÍTE SNOM? NIE? ANI MY NEVERÍME, ALE PREDSA KAŽDÝ Z NÁS SA NIEKEDY POZRIE DO SNÁRA, AJ KEĎ TO POKLADA ZA PRESDUDOK NASICH BABÍČIEK, KOĽCENE, VED JE TO IBA ZÁBAVÁ. TAK TEĎA, KEĎ SA VÁM SNIVA:

*

Aktovka, niesť ju — máš lásku k umeniu — otvárať ju — odhalíš nejaké tajomstvo Broskyne jest — stretnutie a zblíženie s milovanou osobou, — na strome — upadneš do pokušenia — otvárat — dobré majetkové pomery — darovať — budeš dobré priateľ v novej spoločnosti Cukráreň — budeš sa nudí Červená farba — šťastie v milostnej záležitosti Dokumenty najst — náhodný zisk — stratit nevôle Expedoť — najdeš to, pravé Husenice vidieť — odhalíš falóneho priateľa — na sebe mať — budeš mať veľa neprijemnosti — usmrťt — niekto ti chce škodiť — najst ich hneď — čest — zničiť ich — zneškodní svojich nepríateľov Jaterníčky vidieť — navštívíš slávnosť na viedecku — jest — očakávaj splnenie svojho želania — robít — dobré sa staráš o svoju domácnosť Kostol vidieť — žiješ v usporiadaných pomeřoch — v ňom byť — najdeš utrpenie, ale aj útechu — spev v ňom počúť — twoje príanie sa spiní — vidieť horiet — upadneš do biedy — zničený vidieť — tažké neštastie — ist okolo neho — daš podnet k ošklivým ohovárikam.

Maďari prišli od východu do podunajskej oblasti už v devädesiatych rokoch 9. storočia. Najskôr len bojovníci, roku 895 už cele kmene aj s rodinami a dobyvitkom. Ich neu-stály pohyb zastavila vojenská porážka na rieke Lech roku 955; po nej sa usadili. Bolo ich zo sto až tristo tisíc; početne kritene však bolo treba zjednotiť a ich spôsob života prispolovať novým podriadenkom života. Jeden z nacelníkov — Gejza — opanoval celé Podunajsko i bývale Koceľovo kniežačstvo. Kruto potiačil silných konkurentov, no súčasne dal syna Vajka pokrstiť na Štefana, aby sa dos-tal do styku s kresťanskou Európou.

Uzemie Slovenska, po rozpadе Veľkej Moravy, pripadlo teda Uhorsku. Tým bol takmer na celé tisícročie určený priestor, v ktorom sa formoval, a rozvíjal slovenský národ ako sú-časť mnohonárodnostného silného štátneho útvaru v centre Európy. Veno, ktoré priniesol do tohto mohutného útvaru, bolo však najbohatšie: Uhorský štát prebral struktúru, vnútornú organizáciu Vekej Moravy, nadvia-

zal na jej politicko-organizačné skúšenosti v tejto sústreďe prevzal aj jej terminologiu. Správnym úzerním sa stal Špan (to je starý slovenský názov), jeho správcom Župan. V novom lemnor systéme panovník pride

tisíč si udízel svoje tuzemce až do smrti roku 1321. Pretože nemal potomkov, celého svého majetku sa čoskoro aj tak zmocnil panovník. Karol teda spoznal nebezpečenstvo, ktoré panovníkovi hrozilo od súliej šráchty. Preto

MALA CESTA DO SLOVENSKEJ MINULOSTI

V UHORSKU

Súčasne nesmierne mocneli feudáli, ktorí pánovníci, najmä po tatarskom plienení daval do dedičného vlastníctva veľké majetky, oči preto, aby bránili krajinu, stavali hrady a udržiavali vojsko. No najmocnejši spomedzi nich si postupne trufali postaviť sa aj proti vlastnému panovníkovi, na svojich tisemiacch sa stívali suverenní. Vari na významnejším závere „Panu Váhu a Tatier“.

rok 1296 sa Matúš stal bratislavským županom a onedlho palatínom — to bol prvý úradník v krajinе po královi. Jeho panstvo sa stalo od Dunaja po poľské hranice, od rieky Moravy po dnešný Žiar nad Hronom; partila mu teda celá západná polovica Slovenska, okrem územia okolo Bratislav. Kráľ Ondrej III., posledný z rodu Árpádovcov, sa obával silného feudála a viedol proti nemu vojenskú výpravu, počas ktorej umrel. Matúš ostal neporažený a Uhorskou bez panovníka. Čak spomedzi viacerých superov o troma pomohol naři Václavovi III., synovi českého kráľa, a ten mu za odmenu potvrdil džbanské všeobecné pozemkov. Papež však túto korunovačiu neučinil a pri nových nepokojoch nováču Matúšu dal ďalšie územia; mal na nich už 30 hradov a 12 žúp, silné vojsko, sam vydával mestské privilegia. S novým kráľom Karolom Robertom z Anjou sa stretol na bojišku pri Rozhanovciach. Kráľ sice zvítazil, no Ma-

pro
vý
kra
Za
je
Sv
ry
ky
ju
B
os
V
H
a)
tm
k
11
NN
v
z
n
S
b
b
ty
1
tit
ss

zí nimi krali predstaviteľa štátu vypielci krajiny, ktorí násili, sa oruňovať dívajúceho sa na Slovensko a Ferdinandu Ápolského a Ferdinándu Štajernskému, ktorí vtedy už boli vlastními bitkami slovenskou a západnou Moravou. Táto udinská súdinským pašom viedla k vzniku Slovenska, západnej Moravy a Čech. Vojenským mestom bol Trnava, arcibiskupa Trnavského vojenským mestom. Vojenské využitie Trnavy však dobylo Modrany, kde bolo vytvorené mesto. Počas tohto obdobia sa v Trnave vystavila významná budova rímskej katedrály sv. Mikuláša, ktorá je dodnes jednou z najvýznamnejších pamiatok východného Slovenska.

BRITISH LIBRARIES TRUST FUND

to znamená
Ludia
znamení
vysoké i l
nizke a m
majú miin
lický Ich
a odmerar
ké ista
Narodee
ka si ve
livi a ne
chém pok
náhlady
vatívne,
čít o nie
ka sa da
vo sú p
aj plach
nadväzov
mosti a
neznámy
Tito
akúkove
chodia v
mestnani
a presní
povinnos
spolku

nia je Venuuu narodení v nebývajú ostavy. Celdnos krátky. Čeberná a mel chodza je i na. Maju dojna. a silné zuby mfi pokojný. V siahnuf preeznej oj a pohodlnej sú zväčša k fažko ich dno pomerne novom. jú ovplyvnif rituuli a verejnosť, co im boli uvedené nových obmedzujú mi tuďmi. Túdja námahu. eľa pesi. Ateli sú veľmi u Pri plneni tti sú mimori ví a veľmi sa im miňabu.

Ša.
ton
pr
o m
Poh
anc
bor
v.
ná
tri
živ
dov
ie.
kom
resv
. Zri
f. C
rán
n Z
styy
náv
ne
e v
usil
svob
oria
ezit
ká

mto
trills
ají
radí
za-
ovní
jich
adne
stni.
prá-

Ak súme svedčovali i o svojej náške, pribaním sami ľasku vaju, priamne do človekaka znamení Býka pomýľali. Bude lepšiešte aktívny spôsob manželia, ktorého rádi sa z užívajú, rada mení Býka bre vychádzať mi trpezliví hádkam.

Partnerovom malí vyberať, narodeným narozča až do Panny. Ak zavládne mómia, zhodnotiť vzájomné F.

Minoračadlo mohlo byť osobou, k

nenie ďakovať. Hoci niekedy nevyzná túžia aby ich rákonomosti prein.

sa teda zaľúbili narodenho, nesmie nájsť vyskáka, aby zdžanlivosť získal, ak si zvykne, o tichý a maličký až do verní, pritulných odzruživ doma, podením v znamení možno dosť dozvazaf, lebo sú veľmi a výhýbajú sa i a porozumenie.

v pre život by sa takéto spojenie urobiť, sa i v znamení. Kôrebo v znamení sa im to podarí nedzi nimi hanba a vělmí dobrá porozumenie.

akékoľvek iné nové
velmi pohodlní. V-
sa osvedčujú ako
hospodári, najmä ak
stovatelia oviec. Ná-
im výhovuje pokro-
k rozjímaný živôt na
prichádza do úval-
chártovu, spev a s-
tvo. Uspešne sa
uplatní aj v chemii
ženy narodené
meni. Býka sú z-
velmi praktické ho-
siky alebo vedice
závodov. Sú výbor
čiarok a dokážu
veľmi úsporne zaria-
dujú. Túto zo znameniu
sú náchyní len pre-
malo chorob. Bývajú
choroby kŕone, ako
mandli, zriedkaviejsí
sklonky k hľuzam a
Títo býdu však s
odpor k liekom. Ne-
čemické liečivá pr-

Slnko vystupuje do tohto znamenia každoročne dňa 21. apríla a zostáva v ňom do 20. mája. Vládom toh-

ZNAMENIE ZVIERATNIKA

Býka vystřídaná značkou
dajícímu planeta znamení
nou zlými planetami, mohou
sa stať, že sa vyvinie m-
nej hodnoty typ ludi t.j. T-
di zanovitých a lenivých.
Tito ludu oblubují jed-
dobravé a velmi oddávají zmyse-
a radí sa oddávají zmyse-
ným túžbam.

Kedže ľudia narodení v znamení Býka majú veľký zmysel pre povinnosti, možno s nimi rátať na zodpovedné miesta. Nie sú len svedomiti ale dokážu sa postarať aj o to, aby všetci ich podriadeni boli zodpovední, presní a spoľahliví.

znamením neprinieslo. Voz
starostí. Sú vefmí pokračovali, ak s
nimi zaobehádzame aspoň
trochu láskavo. Neklämantú,
vždy hovoria pravdu. Nez-
našajú hlučné hry a vyru-
šovanie. Rodičia musia
dbat na to, aby už v za-
čiatčom štadiu výchovy
potiačali v nich sklonky v
pohodlú a prebúdzali v
nich drienajúceho rozhod-
nosť. Celkove možno pové-
dať, že deťi narodené v
znamení Býka neprisí na
svet aby trápili rodičov.

NA ZAHNANIE DNEJ ČIVIL

Hoci sú pokojní, predsa sa dokážu veľmi rozčíliť ak ich vydráždime natorkou že zabudnú na všetko, čo

Juraj Alner

